

24
F. 1

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI
ZBIORU USTAW ZIEM ZACHODNICH. TOM XIII.

NIEMIECKIE I PRUSKIE
PRZEPISY O WSPIERANIU UBOGICH

Z DODATKIEM
WYDANYCH DOTĄD A OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW POLSKICH

PRZETŁUMACZYLI I UŁOŻYLI
SZCZĘSNY ORŁOWSKI I KAZIMIERZ CHMIEŁOWSKI

WARSZAWA - POZNAŃ
NAKŁADEM MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI
1923.

Wydz. Bibl. Prawnicza

Przedmowa.

Przekład niniejszy uwzględnia oprócz niemieckiego tekstu także ustawodawstwo polskie, co uwidoczniono w przypisach i uwagach.

Praca ta wychodzi dzięki zachęcie Starostwa Krajowego w Poznaniu, które w zrozumieniu potrzeb samorządu polskiego starania tłumaczy poparło. Z tego powodu inicjatorowi tego wydawnictwa Staroście Krajowemu w Poznaniu p. Ludwikowi Begalemu serdeczne składamy podziękowanie.

Tłumacze.

TREŚĆ.

	Str.
Przedmowa	3
A. Ustawa o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia z 30 maja 1908 r.	7
B. Ustawa wykonawcza z 8 marca 1871 r. do ustawy Rzeszy niem. o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia	25
C. Tytuł VI. ustawy z 18 sierpnia 1883 r. (Zb. U. Pr. str. 237)	45
D. Wyciąg z ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym	48
E. Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki społecznej z dnia 18 października 1922 r. w sprawie taryfy, według której związki ubogich na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego mają zwracać koszty utrzymania ubogich	49
F. Tabela właściwości władz do rozstrzygania w sprawach ubogich w spornem i uchwałowem postępowaniu admi- nistracyjnem	52
G. Ustawa o wolności wyboru miejsca zamieszkania z 1 li- stopada 1867 r.	59
Skorowidz	63

U w a g a : a) W niniejszym przekładzie wyrażenie „Unterstützungswohnsitz“ przetłumaczono na „miejsce zamieszkania pod względem wsparcia“ a to wedle dołączonego rozp. Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 18. 10. 1922 r., które oficjalnie przyjęło takie przetłumaczenie tego wyrazu.

b) „Armenverband“ przetłumaczono na język polski jako „związek wspierania ubogich“.

c) „Bundesamt für das Heimatswesen“ oddano w języku polskim jako „Urząd związkowy dla spraw swojszczyzny“.

A.

USTAWA

**o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia¹⁾
z 30 maja 1908 r.²⁾**

§ 1. Każdego Niemca³⁾ w każdym państwie związkowym należy traktować jak krajowca

- a) co do rodzaju i rozmiaru publicznego wsparcia, które w razie potrzeby ma być udzielone,
- b) co do uzyskania i utraty miejsca zamieszkania pod względem wsparcia.

W rozumieniu niniejszej ustawy należy uważać za Niemców³⁾ osoby przynależne do obszaru, w którym obowiązuje niniejsza ustawa. Do tych osób nie stosują się postanowienia § 7 ustawy o wolności wyboru miejsca zamieszkania z 1 listopada 1867 r. (Dziennik Ustaw Związku północno-niemieckiego str. 55).

§ 2. Do publicznego wspierania Niemców³⁾ potrzebujących pomocy są powołane miejscowe i krajowe związki wspierania ubogich, stosownie do bliższych przepisów niniejszej ustawy.

§ 3. Miejscowe związki wspierania ubogich mogą się składać z jednej lub z więcej gmin, a gdzie obszary dworskie znajdują się poza obrębem gminy, z jednego lub z więcej obszarów dworskich, względnie mogą składać się z gmin i ob-

¹⁾ Gesetz über den Unterstützungswohnsitz.

²⁾ Dziennik Ustaw Rzeszy niemieckiej z r. 1908, str. 381—396. Ustawa ta reprodukuje pierwotną ustawę z 6. 6. 1870 (Dz. U. Rz. N. str. 259) i z 30. 5. 1908 r. (Dz. U. Rz. N. str. 377). Ustawa niniejsza obowiązuje dotąd we województwach zachodnich. Zmiany dokonane przez ustawy polskie podane w uwagach przy odnośnych miejscach.

³⁾ Obecnie każdego obywatela państwa polskiego.

szarów dworskich. Wszystkie gminy i obszary dworskie, złączone w jeden miejscowy związek wspierania ubogich, uważa się za jedność, o ile chodzi o stosunki uregulowane niniejszą ustawą.

§ 4. Gdzie dotąd niema jeszcze terytorjalnie odgraniczonych miejscowych związków wspierania ubogich, należy je urządzić w czasie do 1 lipca 1871. Do tego samego terminu musi być każdy kawałek ziemi, który jeszcze nie należy do żadnego miejscowego związku wspierania ubogich, albo przyłączony przez właściwą władzę (§ 8) do graniczącego miejscowego związku wspierania ubogich, po wysłuchaniu interesowanych, albo też urządzony jako samoistny związek wspierania ubogich.

§ 5. Krajowe związki wspierania ubogich obowiązane są do ponoszenia ciężaru publicznego wspierania tych potrzebujących pomocy niemców³⁾, co do których żaden miejscowy związek wspierania ubogich nie jest obowiązany do ostatecznego ponoszenia kosztów wsparcia (ubodzy krajowi). Dla wykonania tej powinności każde państwo związkowe winne jest do 1 lipca 1871 r. albo bezpośrednio objąć czynności krajowego związku wspierania ubogich albo urządzić osobne terytorjalnie odgraniczone krajowe związki wspierania ubogich tam, gdzie one jeszcze nie istnieją.

Związki te z reguły obejmują większość miejscowych związków wspierania ubogich, ale wyjątkowo mogą ograniczyć się na okręg jednego miejscowego związku wspierania ubogich.

§ 6. W rozumieniu niniejszej ustawy nie należy uważać za związki wspierania ubogich tych związków, których członkostwo jest uzależnione od pewnego oznaczonego wyznania.

§ 7. Miejscowe i krajowe związki wspierania ubogich stoją na równi, o ile chodzi o dochodzenie ich praw. Jeżeli jedno państwo związkowe przejęło bezpośrednio funkcje krajowego związku wspierania ubogich (§ 5), wówczas stoi ono we wszystkich stosunkach uregulowanych niniejszą ustawą na równi z krajowymi związkami wspierania ubogich.

§ 8. Ustawy krajowe stanowią skład i urządzenie miejscowych i krajowych związków wspierania ubogich, rodzaj i rozmiar publicznego wsparcia, jakie się ma udzielić w razie potrzeby pomocy, o uzyskaniu potrzebnych środków, o tem, w których wypadkach i w jaki sposób mogą krajowe związki

wspierania ubogich lub inne urzędy udzielić zapomogi miejscowym związkom wspierania ubogich i wreszcie o tem, czy i o ile krajowe związki wspierania ubogich mogą się posługiwać miejscowymi związkami wspierania ubogich jako swymi organami dla celów publicznego wspierania osób potrzebujących pomocy.

§ 9. Miejsce zamieszkania pod względem wsparcia nabywa się przez

- a) pobyt,
- b) zamażpójście,
- c) pochodzenie.

§ 10. Kto w jednym z miejscowych związków wspierania ubogich po ukończonym 16 roku życia bez przerwy przez rok miał swe zwykłe miejsce pobytu nabywa w nim przez to miejsce zamieszkania pod względem wsparcia.

Jeżeli w czasie biegu jednorocznego czasokresu w miejscowych związkach wspierania ubogich zaszły zmiany miejscowych granic, wówczas skutek tych zmian cofa się wstecz do czasu rozpoczęcia czasokresu.

§ 11. Czasokres jednego roku biegnie od tego dnia, w którym rozpoczął się pobyt.

Pobyt jednak nie rozpoczyna się przez wstąpienie do szpitala, schroniska lub lecznicy.

Gdzie służba wiejska lub miejska, robotnicy, urzędnicy gospodarczy, dzierżawcy lub inni lokatorzy zmieniają miejsce pobytu w oznaczonych terminach, określonych przez ustawy lub zwyczaj miejscowy, uważa się zwykły termin przeprowadzki za początek pobytu, o ile od tego terminu do dnia, w którym pobyt rzeczywiście się rozpoczął, nie upłynęło więcej jak 7 dni.

§ 12. Jeśli pobyt rozpoczyna się wśród okoliczności, które wykluczają przyjęcie za rzecz pewną, że wybór miejsca pobytu nastąpił na podstawie własnego swobodnego postanowienia, wówczas bieg jednorocznego czasokresu rozpoczyna się dopiero z dniem, w którym ustały te okoliczności.

Jeśli takie okoliczności nastaną dopiero po rozpoczęciu się pobytu, wówczas w czasie ich trwania spoczywa bieg jednorocznego czasokresu.

§ 13. Dobrowolnego oddalenia się nie uważa się za przerwę w pobycie, jeśli z okoliczności, wśród których ono następuje, jasno wynika zamiar dalszego pobytu.

§ 14^a). Bieg jednorocznego czasokresu (§ 10) spoczywa w czasie trwania publicznego wsparcia, udzielonego przez jeden ze związków wspierania ubogich.

Bieg czasokresu ulega przerwie na skutek postawienia w myśl § 5 ustawy o wolności wyboru miejsca zamieszkania z 1 listopada 1867 r. przez związek wspierania ubogich wniosku o uznanie obowiązku do przejęcia potrzebującego pomocy. Przerwa następuje z dniem, w którym stawiony w ten sposób wniosek odesłano do odnośnego związku wspierania ubogich, albo też do władzy przełożonej jednego z interesowanych związków wspierania ubogich.

Jeśli wniosku w przeciągu dwóch miesięcy dalej się nie popiera, lub też, jeśli on pozostał bezskutecznym, wówczas uważa się, że przerwa nie nastąpiła.

§ 15. Żona ślubna dzieli od chwili zawarcia małżeństwa miejsce zamieszkania pod względem wsparcia męża.

§ 16. Wdowy i prawomocnie rozwiedzione ślubne żony zatrzymują posiadane w czasie rozwiązania małżeństwa miejsce zamieszkania pod względem wsparcia tak długo, dopóki go według przepisów §§ 22 nr. 2, 23—27 nie utracą lub nie nabędą innego miejsca zamieszkania pod względem wsparcia po myśli przepisów §§ 9—14.

§ 17. Za samodzielną w odniesieniu do uzyskania i utraty miejsca zamieszkania pod względem wsparcia uważa się żonę ślubną także w czasie trwania małżeństwa, jeśli i jak długo

^a) Obwieszczenie kanclerza Rzeszy niemieckiej z 13 listopada 1915 dotyczące wpływu opieki nad członkami rodzin uczestników wojny na ich miejsce zamieszkania pod względem wsparcia (Dz. U. Rzeszy, str. 764).

Rada Związkowa wydała na podstawie § 3 ustawy upoważniającej ją do zarządzeń gospodarczych i t. d. z 4 sierpnia 1914 r. (Dz. U. Rz. N. str. 237) następujące rozporządzenie:

„Wsparcie udzielane lub udzielone na podstawie ustawy z 28 lutego 1888 r., 4 sierpnia 1914 r. dot. wspierania rodzin żołnierzy, którzy wstąpili do wojska, powoduje, o ile wchodzi w całości lub częściowo w miejsce takich wsparć, które dotąd udzielały związki ubogich z powodu nie przemijającej tylko potrzeby pomocy, spoczywanie jednorocznego czasokresu dla nabycia i utraty miejsca zamieszkania pod względem wsparcia po stronie osób wspieranych oraz po stronie tych, którzy dzielą stosunki miejsca zamieszkania pod względem wsparcia osoby wspieranej.“

Obwieszczenie to jest aktualne dla inwalidów woj. opuszczających szpital lub jeńców wracających z niewoli.

małżonek ślubny ją złośliwie porzucił, dalej, jeśli i jak długo w czasie trwania aresztu małżonka ślubnego albo na skutek jego wyraźnego zezwolenia albo na mocy upoważnień, przysługujących jej po myśli ustaw krajowych, żyje z mężem w separacji i żywi się bez jego pomocy.

§ 18. Ślubne i w myśl przepisów ustawy na równi ze ślubnemi stojące dzieci, z zastrzeżeniem przepisu § 20, zatrzymują miejsce zamieszkania pod względem wsparcia ich ojca tak długo, dopóki go nie utracą w myśl przepisów §§ 22 Nr. 2, 23—27, albo w myśl przepisów §§ 9—14 nie nabędą innego miejsca zamieszkania pod względem wsparcia.

Dzieci te zatrzymują to miejsce zamieszkania pod względem wsparcia także po śmierci ojca aż do wyżej podanego terminu z zastrzeżeniem postanowienia § 19.

§ 19. Jeśli matka przeżyje ojca, wówczas po rozwiązaniu małżeństwa przez śmierć ojca zatrzymują ślubne, jako też ze ślubnemi ustawowo na równi stojące dzieci, miejsce zamieszkania pod względem wsparcia matki w rozmiarze z § 18.

To samo obowiązuje we wypadku z § 17, o ile dzieci w razie separacji z domu ojca poszły za matką.

§ 20. W razie rozwiązania małżeństwa idą ślubne, jako też ustawowo na równi ze ślubnemi postawione dzieci w rozmiarze § 18 za miejscem zamieszkania pod względem wsparcia matki, jeśli jej przysługuje wychowanie dzieci.

§ 21. Dzieci nieślubne idą co do miejsca zamieszkania pod względem wsparcia w rozmiarze § 18 za matką.

§ 22. Miejsce zamieszkania pod względem wsparcia traci się przez

- 1) nabycie innego miejsca zamieszkania pod względem wsparcia,
- 2) jednoroczną nieprzerwaną nieobecność po ukończonym szesnastym roku życia.

Przepis § 10 ustęp 2 ma zastosowanie także we wypadkach nr. 2 poprzedniego ustępu.

§ 23. Jednoroczny czasokres biegnie począwszy od tego dnia, w którym rozpoczęła się nieobecność.

Przez wstąpienie do szpitala, przytulku lub lecznicy nieobecność jednak się nie rozpoczyna.

Gdzie służba wiejska lub miejska, robotnicy, urzednicy gospodarczy, dzierżawcy lub inni lokatorzy zmieniają miejsce pobytu w oznaczonych terminach, określonych przez usta-

wy lub zwyczaj miejscowy, to zwykły termin przeprowadzki uważa się za początek nieobecności, o ile od tego terminu do dnia, w którym nieobecność rzeczywiście się rozpoczęła, nie upłynęło więcej jak 7 dni.

§ 24. Jeżeli nieobecność spowodowana jest okolicznościami, które wykluczają przyjęcie za rzecz pewną, że wybór miejsca pobytu nastąpił na podstawie własnego swobodnego postanowienia, wówczas bieg jednorocznego czasokresu rozpoczyna się dopiero z dniem, w którym te okoliczności ustały.

Jeśli takie okoliczności nastaną dopiero po rozpoczęciu się nieobecności, wówczas w czasie ich trwania spoczywa bieg jednorocznego czasokresu.

§ 25. Powrotu nie uważa się za przerwę nieobecności, jeżeli z okoliczności, wśród których nastąpił, jasno wynika, że nie zachodzi zamiar trwałego kontynuowania pobytu.

§ 26. Ustanowienie lub przeniesienie duchownego, nauczyciela, urzędnika publicznego lub prywatnego, jakoteż osoby wojskowej, służącej w wojsku Związku północno-niemieckiego⁵⁾ lub w marynarce wojennej tegoż Związku⁵⁾, nie wyłącznie dla spełnienia obowiązku służby wojskowej, nie uważa się za okoliczność wykluczającą wolne samostanowienie przy wyborze miejsca pobytu.

§ 27¹⁾. Bieg jednorocznego czasokresu (§ 22) spoczywa w czasie trwania wsparcia publicznego, udzielanego przez związek wspierania ubogich.

Bieg ten przerywa się na skutek postawionego przez związek wspierania ubogich, na podstawie postanowienia § 5 ustawy o wolności wyboru miejsca zamieszkania z 1 listopada 1867 r., wniosku na uznanie zobowiązania do przejęcia potrzebnego pomocy. Przerwa następuje z tym dniem, w którym odesłano stawiony wniosek do odnośnego związku wspierania ubogich albo do władzy przełożonej jednego z interesowanych związków wspierania ubogich.

Jeśli wniosku w ciągu dwóch miesięcy dalej się nie dochodzi, albo jeśli był bezskuteczny, wówczas uważa się jakoby przerwa nie nastąpiła.

§ 28. Każdy niemiec³⁾ potrzebujący pomocy musi być wspierany tymczasowo przez ten miejscowy związek wspie-

⁵⁾ Obecnie Państwa Polskiego.

rania ubogich, w którego okręgu znajduje się on w czasie zaistnienia potrzeby pomocy. Tymczasowej pomocy udziela się z zastrzeżeniem roszczenia o zwrot kosztów, względnie o przejęcie potrzebującego pomocy wobec obowiązanej do tego związku wspierania ubogich.

§ 29. Jeśli osoba, która w danej miejscowości conajmniej przez tydzień znajdowała się za wynagrodzeniem lub zapłatą w tym samym stosunku służbowym lub roboczym, zachoruje w czasie dalszego trwania tego stosunku służbowego albo w przeciągu jednego tygodnia po ukończeniu go, wówczas miejscowy związek wspierania ubogich miejsca służby lub pracy winien ostatecznie ponosić koszty potrzebnej kuracji i pielęgnacji za pierwszych 26 tygodni po rozpoczęciu pielęgnacji albo zwrócić koszt tej pielęgnacji, jeśli jej udzielił inny związek wspierania ubogich.

Obowiązek miejscowego związku wspierania ubogich miejsca służby lub pracy rozciąga się także na przypadki zachorowania tych krewnych służbobiorecy albo pracobiorecy, którzy się przy nim znajdują i dzielą z nim jego miejsce zamieszkania pod względem wsparcia, o ile nie zostanie po myśli ustępu 1 uzasadniony obowiązek innego miejscowego związku wspierania ubogich przez to, że krewni sami znajdowali się w stosunku służbowym albo w stosunku pracy.

Jeśli w razie zachorowania jednej z osób, oznaczonych w ustępach 1, 2 udzieli się kuracji i pielęgnacji na koszt kasy chorych i jeżeli po zakończeniu świadczeń kasy musi rozpocząć się opieka nad ubogimi, wówczas koszt tej winien miejscowy związek wspierania ubogich miejsca służby lub pracy w ten sam sposób ponosić lub zwrócić, jak gdyby opieka nad ubogimi rozpoczęła się już z tą chwilą, z którą zaczęły się świadczenia kasy chorych.

Przepisy ustępów 1, 3 mają odpowiednie zastosowanie do uczniów.

Ciąży jako takiej nie należy uważać za chorobę w rozumieniu poprzedniego postanowienia.

§ 30. Do zwrotu kosztów, powstałych na skutek wspierania potrzebującego pomocy niemca³⁾, o ile ich stosownie do § 29 nie ponosi miejscowy związek wspierania ubogich miejsca służby, obowiązani są:

- a) jeżeli wspierany posiada miejsce zamieszkania pod względem wsparcia, miejscowy związek wspierania

ubogich jego miejsca zamieszkania pod względem wsparcia;

- b) jeśli nie można wyśledzić miejsca zamieszkania pod względem wsparcia wspieranego, ten krajowy związek wspierania ubogich, w którego okręgu on się znajdował w chwili powstania potrzeby pomocy, albo jeśli ze zakładu karnego, szpitala, przytulku albo lecznicy wypuszczono go w stanie potrzebującym pomocy, ten krajowy związek wspierania ubogich, z którego go dostawiono do zakładu.

Dowód, iż nie można było wyśrodkować miejsca zamieszkania pod względem wsparcia wspieranego, uważa się za dostarczony także wówczas, jeśli związek wspierania ubogich, żądający zwrotu, wykazał, iż poczynił wszystkie te dochodzenia, które stosownie do okoliczności należało uważać za odpowiednie dla zwykłego wyśrodkowania miejsca zamieszkania pod względem wsparcia. Jeśli po zwróceniu kosztów wyśrodkowano następnie miejsce zamieszkania pod względem wsparcia osoby, której udzielano pomocy, wówczas, ten związek wspierania ubogich, który skutecznił zwrot, jest uprawniony do żądania od związku wspierania ubogich miejsca zamieszkania pod względem wsparcia zwrotu udzielonego wsparcia, jako też zwrotu kosztów, powstałych z powodu późniejszych dochodzeń.

Wysokość kosztów, jakie mają być zwrócone, stosuje się do zasad, obowiązujących względem rozmiaru publicznego wspierania osób potrzebujących pomocy w miejscu, w którym nastąpiło wsparcie, przyczem jednak nie mogą być policzone ogólne koszty zarządu zakładów dla ubogich, ani też osobne należytości za pomoc, udzieloną przez lekarzy pobierających stałe uposażenie.

Każde państwo związkowe⁶⁾ może wydać i opublikować taryfę, albo jednolitą dla całego obszaru państwa, albo różną dla poszczególnych okręgów, dla wydatków przy publicznem wspieraniu częściej zachodzących, których dzienną albo tygodniową kwotę da się ustalić ryczałtem (n. p. stawki za zaopatrzenie w szpitalach lub domach ubogich), przyczem roszczenie o zwrot nie może przekraczać stawek taryfowych.

⁶⁾ patrz dział E tej książki.

§ 30a. Roszczenia o uiszczenie i zwrot kosztów na podstawie tej ustawy przedawniają w ciągu dwóch lat od upływu tego roku poczynawszy, w którym roszczenie powstało.

§ 31. Związek wspierania ubogich, obowiązany po myśli przepisu § 30 do zwrotu kosztów, jest obowiązany do przejęcia niemca³⁾ potrzebującego pomocy, jeśli wsparcie okazało się koniecznem z innych powodów jak tylko przejściowej niezdolności do pracy (§ 5 ustawy o wolności wyboru miejsca zamieszkania z dnia 1 listopada 1867 r. Dz. U. Zw. półn.-niem. str. 55).

§ 32. Związek wspierania ubogich obowiązany do wspierania niemca³⁾ potrzebującego pomocy może, o ile na podstawie §§ 55 i 56 nie ustalono czego innego, żądać przekazania go do jego bezpośredniej pieczy.

Koszta przejęcia ma ponosić zobowiązany związek wspierania ubogich.

Jeżeli wedle tego związek wspierania ubogich obowiązany do przejęcia potrzebującego pomocy, stawia wniosek o przekazanie go a przekazanie to nie nastąpi lub opóźni się z winy związku wspierania ubogich, obowiązany do tymczasowego wsparcia go, wówczas traci przez to ten ostatni związek roszczenie o zwrot kosztów na przyszłość względnie za czas opóźnienia.

§ 32a. O ile postanowienia ustaw krajowych poszczególne galezie publicznej opieki nad ubogimi przekazują krajowym związkom wspierania ubogich, wówczas przechodzą na nie prawa i obowiązki miejscowych związków wspierania ubogich.

§ 33. Jeśli na żądanie jakiej państwowej władzy zagranicznej albo na wniosek jakiego konsula lub posła Rzeszy niemieckiej³⁾ jaki Niemiec³⁾ zostanie przejęty z zagranicy, natenczas, jeśli przy przejęciu zachodzi wypadek potrzeby wsparcia, lub też zajdzie on następnie w ciągu następnych siedmiu dni, wówczas obowiązek do zwrotu kosztów wsparcia, względnie przejęcia potrzebującego pomocy, ciąży na tem państwie związkowem, w którem potrzebujący pomocy posiadał swoje ostatnie miejsce zamieszkania pod względem wsparcia z tem, że każdemu państwu związkowemu pozostawia się swobodę przeniesienia tego obowiązku w drodze ustawodawstwa krajowego na swoje związki wspierania ubogich.

§ 34. Jeśli jaki miejscowy związek wspierania ubogich musi wspierać potrzebującego pomocy Niemca³⁾, który w jego

okręgu nie posiada swego miejsca zamieszkania pod względem wsparcia, wówczas miejscowy związek wspierania ubogich winien najpierw zupełnie dokładnie przesłuchać wspieranego co do jego stosunków swojszczyźnianych, familijnych i co do pobytu, a następnie winien żądanie o zwrot kosztów poniesionych, względnie kosztów, jakie mają być poniesione, pod rygorem utraty tego roszczenia, zgłosić w ciągu sześciu miesięcy po rozpoczęciu wsparcia, do związku wspierania ubogich domniemanie zobowiązanego, ze zapytaniem, czy pretensję uznaje.

Jeśli nie można wyśrodkować obowiązanego związku wspierania ubogich, wówczas dla zachowania podniesionego roszczenia o uiszczenie należy zgłosić w przeciągu wyżej ustalonego czasokresu sześciu miesięcy u właściwej przełożonej władzy interesowanego związku wspierania ubogich.

Jeśli według zapatrywania wspierającego miejscowego związku wspierania ubogich zajdzie wypadek, w którym po myśli § 5 ustawy o wolności wyboru miejsca zamieszkania z 1 listopada 1867 r. (Dz. U. Zw. półn.-niem. str. 55 i dalsze) wspieranemu można zakazać kontynuowania pobytu i jeśli miejscowy związek wspierania ubogich chce z tego upoważnienia skorzystać, wówczas należy to w zawiadomieniu wyraźnie zaznaczyć.

§ 35. Jeśli na dokonane zgłoszenie od związku wspierania ubogich, do którego się z roszczeniem zgłoszono, w ciągu czternastu dni po otrzymaniu zgłoszenia nie wpłynie odpowiedź zawierająca zgodę, wówczas należy to uważać za odrzucenie roszczenia.

§ 36. Każdy związek wspierania ubogich jest uprawniony dochodzić swoich roszczeń wobec innego związku wspierania ubogich na drodze oznaczonej przez tę ustawę samodzielnie i bezpośrednio przed władzami powołanymi do ich rozstrzygania i wykonania.

§ 37. Spory między różnymi związkami wspierania ubogich co do publicznego wspierania potrzebujących pomocy rozstrzyga się, o ile spierające się strony należą do jednego i tego samego państwa związkowego, na drodze przepisanej przez ustawy krajowe.

Jeśli związki wspierania ubogich, wiodące spór, należą do różnych państw związkowych, wówczas stosuje się przepisy §§ 38—51 niniejszej ustawy.

§ 38. Jeśli jaki związek wspierania ubogich odrzuci podniesione przeciw niemu roszczenie o zwrot kosztów albo o przejęcie potrzebującego pomocy, wówczas na wniosek tego związku wspierania ubogich, który z konieczności tymczasowo udziela publicznego wsparcia, o podniesionem żądaniu rozstrzyga w drodze administracyjnej ta władza orzekająca, która jest przełożoną zaczepionego związku wspierania ubogich.

Ustawodawstwo krajowe⁷⁾ normuje w obrębie każdego państwa związkowego właściwość, tok instancyj, jakoteż postępowanie, ze zastrzeżeniem przepisów niniejszej ustawy.

§ 39. Krajowe władze, właściwe do rozstrzygania, są upoważnione do spowodowania dochodzeń na miejscu, do wzywania świadków i rzeczoznawców oraz do przesłuchiwania ich pod przysięgą i wogóle do zbadania w całej rozciągłości przedłożonego dowodu.

§ 40. Rozstrzygnięcie następuje w drodze pisemnej uchwały, zaopatrzonej w powody; o ile przytem na zaczepionym związku wspierania ubogich ciąży uzasadniony obowiązek przejęcia potrzebującego pomocy, wówczas w uchwale musi to być wyraźnie wymienione.

§ 41. O ile organizacja albo miejscowe rozgraniczenie poszczególnych związków wspierania ubogich jest przedmiotem sporu, pozostaje ostatecznie przy rozstrzygnięciu najwyższej instancji wedle ustaw krajowych. Pozatem służy przeciw jej rozstrzygnięciu tylko odwołanie do Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny⁸⁾.

§ 42⁹⁾. Związkowy Urząd dla spraw swojszczyzny jest stałą i kolegialną władzą, mającą swą siedzibę w Berlinie.

Urząd ten składa się z jednego przewodniczącego i co najmniej czterech członków. Przewodniczącego jakoteż członków mianuje dożywotnie na wniosek Rady Związkowej Prezydium Związku. Przewodniczący jakoteż co najmniej połowa członków musi posiadać kwalifikację na wyższy urząd sędziowski w państwie, do którego są przynależni.

⁷⁾ Patrz część B. i C niniejszej książki.

⁸⁾ Obecnie do Najwyższego Trybunału Administracyjnego w Warszawie. Patrz część D. niniejszej książki.

⁹⁾ §§ 42—45 uchylone we województwach poznańskim i pomorskim rozporządzeniem Ministra b. dz. pr. z 1. 7. 1921. (Dz. Ustaw Nr. 64, p. 407.)

§ 43^a). Co do prawnych stosunków członków Urzędu Związkowego, to aż do wydania osobnych związkowych przepisów ustawowych obowiązują postanowienia §§ 23—26 ustawy o ustanowieniu Najwyższego Trybunału Sądowego dla spraw handlowych z 12 czerwca 1869 r. z tem, że

- 1) w miejsce plenum Najwyższego Sądu handlowego wstępuje plenum Urzędu Związkowego, i że w wypadku z § 25 loc. cit. czynności prokuratora państwa i sędziego śledczego spełniają członkowie po jednym z królewsko-pruskiego sądu nadwornego w Berlinie, których mianuje Kanclerz Związku;
- 2) co do wysokości pensji mają zastosowanie przepisy obowiązujące w tym względzie w tem państwie związkowym, z którego służby powołano członka Urzędu Związkowego.

§ 44^a). Do powzięcia ważnego rozstrzygnięcia Urzędu Związkowego potrzebną jest obecność najmniej trzech członków, z których co najmniej jeden musi mieć przepisaną w § 42 kwalifikację sędziowską.

Liczba członków, którzy mają głos decydujący przy powzięciu uchwały, musi być we wszystkich wypadkach nierówną. Jeśli liczba członków współdziałających przy załatwieniu jakiej sprawy jest równą, wówczas ten członek, który ostatnio został zamianowany albo przy równym wieku służbowym ten, który z wieku jest najmłodszym, ma jedynie głos doradczy.

§ 45^a). Tok czynności w Urzędzie Związkowym uregułuje regulatyw, który ma Urząd Związkowy zaprojektować i Radzie Związkowej do zatwierdzenia przedstawić. W regulatywie czynności należy w szczególności także ustalić upoważnienia przewodniczącego.

§ 46. Odwołanie do Urzędu Związkowego^a) należy, pod rygorem utraty środka prawnego, w ciągu dni czternastu licząc od wręczenia zaczepionego rozstrzygnięcia, pisemnie zgłosić u tej władzy, przeciw której rozstrzygnięciu jest skierowane.

Podanie zażaleń, jakoteż uzasadnienie odwołania może być wniesione do tej samej władzy albo równocześnie ze zgłoszeniem odwołania, albo w przeciągu czterech tygodni po tym terminie.

Ze wszystkich pism jakoteż ewentualnych ich załączników należy dołączyć wtórniki.

§ 47. Nadesłane wtórniki doręcza właściwa władza stronie przeciwnej w dwóch egzemplarzach do pisemnego oświadczenia się w ciągu czterech tygodni od wręczenia.

§ 48. Po upływie tego czasokresu wymieniona władza przedkłada wszystkie protokoły wraz z jej aktami Urzędowi Związkowemu⁸⁾.

§ 49. Jeśli Urząd Związkowy¹⁰⁾ przed powzięciem rozstrzygnięcia uzna za potrzebne jeszcze jakie wyjaśnienie co do stanu faktycznego i stanu prawnego, wówczas należy je przedsięwziąć za pośrednictwem właściwej władzy krajowej.

§ 50. Urząd Związkowy wydaje rozstrzygnięcie bez żadnych opłat na publicznem posiedzeniu po poprzedniem wezwaniu i wysłuchaniu stron.

Orzeczenie doręcza się stronom na piśmie, zaopatrzone w powody, za pośrednictwem tej władzy (§ 46), która powzięła odnośną uchwałę.

§ 51. Przeciw rozstrzygnięciu Urzędu Związkowego¹⁰⁾ dalszy środek prawny nie jest dopuszczalny.

§ 52. Aż do odmiennego uregulowania przez Związek właściwości Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny może być postanowione przez ustawodawstwo krajowe danego państwa związkowego, że przepisy §§ 38 do 51, 56 ustęp 2 tej ustawy mają wejść w życie dla spraw spornych między związkami wspierania ubogich odnośnego państwa związkowego.

§ 53. W sporach, dotyczących uregulowanego tą ustawą publicznego wsparcia osób potrzebujących pomocy jest rozstrzygnięcie pierwszej instancji, wyjąwszy wypadek z § 57, natychmiast wykonalne.

Pozatem egzekucja odbywa się:

- a) na podstawie i w granicach uznania (§ 55) wystawionego przez zaczepiony związek wspierania ubogich;
- b) na podstawie ostatecznego rozstrzygnięcia.

Wykonanie egzekucji jest obowiązkiem władzy właściwej dla obowiązanego związku wspierania ubogich do roz-

¹⁰⁾ Obecnie Najwyższy Trybunał Administracyjny w Warszawie.

strzygnięcia w pierwszej instancji i należy o nie stawić do niej wniosek, dołączając odnośne dokumenty.

§ 54. Jeżeli wykonane już rozstrzygnięcie wedle ustaw krajowych pierwszej instancji zostanie przez ostateczne rozstrzygnięcia wyższych instancyj krajowych lub po myśli §§ 38—51 tej ustawy znów zniesione, wówczas właściwa do rozstrzygania w pierwszej instancji władza tego związku wspierania ubogich, który uzyskał wykonanie egzekucji, ma wydać potrzebne zarządzenia, ażeby egzekucję i jej skutki usunąć.

§ 55. Związkom wspierania ubogich, obowiązanych do tymczasowego wsparcia (§ 28), ostatecznie obowiązanych do wspierania względnie także do przejęcia (§ 31) osoby potrzebującej pomocy, wolno wykluczyć trwale lub czasowo faktyczne wykonanie wydalenia (§ 5 ustawy o wolności wyboru miejsca zamieszkania z 1 listopada 1867 roku) w drodze wzajemnej ugody co do pozostania osoby lub rodziny, która ma być wydalona, w jej dotychczasowym miejscu pobytu za udzieleniem pewnej oznaczonej kwoty wsparcia ze strony ostatnio wspomnianego związku wspierania ubogich.

Władze pierwszej instancji (§§ 38, 39, 40) są obowiązane wkroczyć pośrednicząco na wezwanie jednego lub drugiego interesowanego związku celem możliwego doprowadzenia do takiej ugody.

Jeżeli ugodę ustalono w dokumencie w formie uznania, wówczas na jego podstawie odbywa się egzekucja administracyjna (§ 53).

§ 56. Jeśliby z wydaleniem miało być połączone niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia osoby, która ma być wydalona, lub jej rodziny, lub jeżeli przyczyna niezdolności do zarabkowania lub pracy osoby, która ma być wydalona, została spowodowaną przez doznane w służbie wojennej Związku półn.-niem.^o), lub doznane w razie czynu dokonanego z własnym poświęceniem się zranienie lub chorobę, lub wreszcie, jeżeliby pozatem usunięcie z miejscowości pobytu było dla osoby, która ma być wydalona, połączone z znacznymi uciążliwościami lub niekorzyściami, wówczas władza dla miejscowego związku wspierania ubogich właściwa do rozstrzygnięcia w pierwszej instancji, może także w razie niedojścia do ugody zarządzić pozostanie osoby lub rodziny, która ma być

wydaloną, w miejscowości pobytu, ustanawiając zarazem kwotę wsparcia, jaką ma płacić obowiązany związek wspierania ubogich.

Przeciw temu zarządzeniu, które, jeśli warunki wśród których je wydano, odpadną, może być każdego czasu cofnięte, służy obu stronom odwołanie, w ciągu dni czternastu po doręczeniu. Idzie ono, jeżeli spierające się związki wspierania ubogich należą do jednego i tego samego państwa związkowego, do najbliższej najwyższej instancji wedle ustaw krajowych, o ile zaś spierające się strony należą do różnych państw związkowych, do Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny¹⁰⁾). Rozstrzygnięcie, wydane na skutek odwołania, jest ostateczne.

To samo dzieje się, jeśli odrzucono wniosek obowiązanego związku wspierania ubogich o wydanie takiego zarządzenia.

§ 57. Jak długo jest zawisłem postępowanie co do próby ugody wedle § 55 lub względem wydania zarządzenia oznaczonego w § 56, tak długo ulega zawieszeniu wykonalność rozstrzygnięcia pierwszej instancji (§ 53).

§ 58. Jeśli wydalenie należy skutecznie za pomocą transportu, wówczas koszty transportu ma uiścić, jako część kosztów wsparcia potrzebującego pomocy, związek wspierania ubogich obowiązany do ponoszenia ich.

Jeśli powstanie spór co do konieczności transportu albo sposobu wykonania go, wówczas rozstrzyga go ostatecznie władza związku wspierania ubogich miejsca pobytu, właściwa w sprawie głównej w pierwszej instancji.

§ 59. Jeśli jaki związek wspierania ubogich nie może stosownie do poświadczenia przełożonej władzy w całości lub w części zapłacić kosztów, nałożonych mu ostatecznie do zapłacenia, wówczas państwo związkowe, do którego on przynależy, ma się postarać o zwrot kosztów albo pośrednio albo bezpośrednio.

§ 60. Obcokrajowcy muszą być tymczasowo wspierani przez ten miejscowy związek wspierania ubogich, w którego okręgu oni znajdują się w czasie powstania potrzeby wsparcia. Do zwrotu kosztów, względnie do przejęcia potrzebującego wsparcia obcokrajowca jest obowiązane to państwo związkowe, do którego miejscowy związek wspierania ubogich tymczasowego wsparcia należy z tem, iż każdemu pań-

stwu związkowemu pozostaje do woli to zobowiązanie przenieść na swoje związki wspierania ubogich drogą ustawodawstwa krajowego").

§ 61. Postanowienia niniejszej ustawy określają prawa i obowiązki tylko między związkami wspierania ubogich (związki wspierania ubogich miejscowe, krajowe, państwa związkowe), obowiązanymi do udzielania publicznego wsparcia po myśli niniejszej ustawy.

Dlatego postanowienia niniejszej ustawy nie odnoszą się do zobowiązań wspierania osoby potrzebującej wsparcia, opierających się na innych tytułach (stosunek rodzinny i służbowy, umowa, fundacja i t. d.).

§ 62. Każdy związek wspierania ubogich, który na podstawie przepisu niniejszej ustawy udzielił wsparcia potrzebującemu pomocy, jest upoważniony żądać zwrotu tych świadczeń, do których udzielania obowiązana jest osoba trzecia z innych jak niniejszą ustawą określonych tytułów, i to może żądać od obowiązanej w tych samych rozmiarach i pod tymi samymi warunkami, pod jakimi wspieranemu przysługuje prawo do tych świadczeń.

Zarzut, iż wspierający miejscowy związek wspierania ubogich nie jest uprawniony do żądania zwrotu od innego związku wspierania ubogich, nie można mu w tym wypadku przeciwstawić.

§ 63. Władze administracyjne, tudzież władze policyjne są obowiązane w obrębie ich zakresu czynności związkom wspierania ubogich udzielić na żądanie pomocy w celu wyśledzenia stosunków swojszczyźnianych, rodzinnych i miejsca pobytu osoby, potrzebującej pomocy.

§ 64. Nastanie skutków, połączonych z upływem oznaczonego po myśli §§ 10 i 22 czasokresu, nie może być wykluczone w drodze umowy lub zrzeczenia się interesowanych władz lub osób.

§ 65. Ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1871 r. Po tym dniu przepisy, obowiązujące dotąd na obszarze Związku, a odnoszące się do stosunków prawnych, uregulowanych przez niniejszą ustawę, mają zastosowanie jeszcze tylko o tyle, o ile rozchodziło się o ustalenie miejsca zamieszkania pod względem wsparcia za czas przed 1 lipca 1871 r.

¹¹⁾ § 64 ustawy wykonawczej (pod B niniejszej książki).

W szczególności mają przytem zastosowanie następujące postanowienia:

- 1) Ci niemcy, którzy w dniu 30 czerwca 1871 r. posiadają na obszarze Związku prawo swojszczyzny, mają na mocy tego prawa w dniu 1 lipca 1871 r. miejsce zamieszkania pod względem wsparcia w tym miejscowym związku wspierania ubogich, do którego należy ich miejsce swojszczyzny.
- 2) Ci niemcy, którzy w dniu 30 czerwca 1871 r. posiadają na obszarze Związku miejsce zamieszkania pod względem wsparcia, posiadają je dnia 1 lipca 1871 r. ze skutkami i warunkami tej ustawy, chociażby warunki użyskania były inne niż przepisane przez niniejszą ustawę.
- 3) Gdzie i o ile dotąd prawa swojszczyzny lub miejsca zamieszkania pod względem wsparcia nie można było nabyć przez sam pobyt lub utracić przez samą nieobecność, wówczas bieg przepisanej niniejszą ustawą dwuletniego czasokresu dla uzyskania względnie utraty miejsca zamieszkania pod względem wsparcia rozpoczyna się z dniem 1 lipca 1871 r.
- 4) Gdzie dotąd dla uzyskania względnie utraty miejsca zamieszkania pod względem wsparcia potrzeba było takiego samego lub dłuższego czasokresu aniżeli go niniejsza ustawa przepisuje, wówczas przy obliczaniu ostatnio wspomnianego czasokresu należy dodać czas, który upłynął przed 1 lipca 1871 r.
- 5) Gdzie dotąd dla uzyskania względnie utraty miejsca zamieszkania pod względem wsparcia potrzeba było krótszego czasokresu aniżeli ten, który przepisuje niniejsza ustawa, wówczas, o ile ten krótszy czasokres upłynął przed 1 lipca 1871 r., należy uważać, iż nastąpił skutek upływu czasokresu, chociażby nawet rozstrzygnięcie o tem nastąpiło dopiero po 1 lipca 1871 r. Jeśli krótszy czasokres przed 1 lipca 1871 r. jeszcze nie upłynął, wówczas potrzeba do zaistnienia skutków przez niniejszą ustawę przepisanych upływu czasokresu, niniejszą ustawą przepisanego, jednakowoż za policzeniem czasokresu, który upłynął przed 1 lipca 1871 r.

- 6) Przepisane niniejszą ustawą postępowanie dla rozstrzygania spraw spornych, dotyczących publicznego wspierania osób potrzebujących pomocy, stosuje się po myśli przepisu § 37 w tych sprawach spornych związków wspierania ubogich (komuny wspierania ubogich, okręgi swojszczyńiane), które zawisły po dniu 30 czerwca 1871 r.
-

B.

USTAWA

wykonawcza z 8 marca 1871 r.¹⁾ do ustawy Rzeszy niemieckiej o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia.²⁾

§ 1. Każdemu potrzebującemu pomocy Niemcowi³⁾ (§ 69) winien obowiązany do wsparcia go związek wspierania ubogich udzielić przytulku, niezbędnego do życia utrzymania, pieczy potrzebnej w razie choroby, zaś na wypadek śmierci odpowiedniego pogrzebu.

Wsparcie może być udzielone w danym wypadku, jak długo ono wchodzi w rachubę, przez umieszczenie w domu ubogich lub lecznicy, jakoteż przez wskazanie wewnątrz albo zewnątrz domu ubogich lub lecznicy prac, odpowiadających siłom osoby potrzebującej pomocy.

Związki wspierania ubogich nie mają obowiązku uiszczać opłat za duchowną pomoc spełnioną z urzędu dla osoby potrzebującej pomocy.

§ 1a⁴⁾. *Kto sam albo w osobie swojej małżonki, albo swoich dzieci jeszcze nie mających lat 16, jest wspierany z publicznych środków dla ubogich, może także wbrew jego woli, na wniosek wspierającego albo obowiązanego do zwrotu*

¹⁾ Zbiór Ustaw Pruskich str. 130.

²⁾ Z uwzględnieniem zmian dokonanych

a) ustawą z 11 lipca 1891 r. (Zb. U. Pr. str. 300) i

b) ustawą z 23 lipca 1912 r. (Zb. U. Pr. str. 195)

i innemi ustawami pruskimi i Rzeszy niemieckiej. Zmiany wynikające z odnośnych ustaw zaznaczono przez wydrukowanie odnośnych słów, zdań, ustępów, odmiennym drukiem.

³⁾ Patrz § 1 ustawy Rzeszy niemieckiej z 30. 5. 1908 r. (pod A) i uwagę 3 do tego §.

⁴⁾ §§ 1a—I i w brzmieniu ustawy z 23 lipca 1912 (Zb. U. Pr. str. 195). We wypadkach z §§ 1a—I i § 65 ustęp 1 tej ustawy nie

związku wspierania ubogich, za uchwałą wydziału powiatowego (miejskiego), na czas potrzeby wspierania, być umieszczony w publicznym zakładzie pracy albo w zakładzie prywatnym, uznanym przez państwo za nadający się na ten cel; osoba umieszczona jest obowiązana na rachunek związku wspierania ubogich w miarę swych sił spełniać wskazane jej prace. Za wspieranego uważa się tego małżonka albo tego z rodziców, który jest obowiązany do utrzymania albo — przy nieślubnych dzieciach — matkę także wtedy, jeśli wsparcie żony ślubnej albo dzieci udziela się bez albo wbrew woli tych do utrzymania obowiązanych osób.

Umieszczenie nie następuje:

- 1) jeśli potrzeba wspierania jest spowodowana tylko przez przejściowe okoliczności;
- 2) jeśli osoba, którą należy umieścić, nie jest zdolną do pracy lub zarobkowania;
- 3) jeśli ta osoba odpowiednio do swej zdolności do pracy lub do zarobkowania przyczynia się do utrzymania siebie i swej rodziny;
- 4) jeśli umieszczenie połączone byłoby ze znacznymi w danych okolicznościach nie usprawiedliwionymi uciążliwościami albo niekorzyściami dla przyszłości osoby, którą należy umieścić.

Zamiast umieszczenia w jakim zakładzie pracy może również być zarządzone oddanie do jakiego zakładu wychowawczego (w szczególności także do lecznicy dla opitków), w którym jest sposobność umieszczonego odpowiednią pracą zatrudniać.

§ 1b. Właściwą do wydawania uchwał w myśl § 1a. jest władza uchwalająca, właściwa dla miejsca pobytu wspieranego lub członków jego rodziny. Jeśli osoba, którą należy umieścić, nie ma żadnego stałego miejsca zamieszkania, wówczas władza uchwalająca może przekazać roz-

mają zastosowania przepisy § 59 ustawy o ogólnej administracji krajowej z 20 czerwca 1883 r. (patrz art. 3 wyżej cyt. ustawy z 23. 7. 1912 r.) — Do ustawy z 23. 7. 1912 wydał pruski Minister spraw wewnętrznych przepisy wykonawcze 5. 8. 1912 r. (Dziennik minist. dla pruskiej administracji wewnętrznej str. 228—234). Ze względu na mniejszą obecnie doniosłość tych przepisów a wielką ich obszerność i drobiazgowość opuszczono je w niniejszym zbiorze, uwzględnione są jednak w tabeli właściwości pod F. niniejszej książki.

strzygnięcie władzy właściwej dla miejsca zamieszkania pod względem wsparcia lub przy ubogich krajowych władzy właściwej dla siedziby krajowego związku wspierania ubogich. Jest ona do tego obowiązana na wniosek związku wspierania ubogich, obowiązany do zwrotu kosztów. Jeśli członek zarządu przynaglaającego związku wspierania ubogich jest zarazem członkiem władzy uchwalającej, wówczas winien przy powzięciu uchwały wstrzymać się od głosowania.

§ 1c. Rozstrzygnięcie wydziału powiatowego (miejskiego) wydaje się na podstawie ustnej rozprawy. Musi być zapatrzone w powody. Przed rozstrzygnięciem należy wysłuchać osobę, która ma być umieszczoną, przeciw której zwraca się postępowanie, o ile to może nastąpić bez znacznych trudności. Postępowanie uchwalające można na tak długo odroczyć, dopóki nie rozstrzygnie się prawomocnie w zwykłej drodze prawa skargi osoby, która ma być umieszczona, a która zaprzecza obowiązkowi utrzymania siebie. Zresztą w tem postępowaniu mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 52, 115, 116, 119 do 126 ustawy o ogólnej administracji krajowej z dnia 30 lipca 1883 (Zb. Ust. Pr. str. 195 i dalsze).

Przeciw uchwale wydziału powiatowego (miejskiego) można w ciągu dwóch tygodni wnieść o ustną rozprawę w administracyjnem postępowaniu spornem.

Rozstrzygnięcie wydziału powiatowego jest ostateczne.

Wniosek o ustną rozprawę nie ma mocy wstrzymującej. Wydział powiatowy (miejski) może odroczyć wykonanie zarządzenia a to na wniosek lub z urzędu aż do ostatecznego rozstrzygnięcia. Przed odroczeniem należy wysłuchać właściwy związek wspierania ubogich.

Osobę, która ma być umieszczoną, należy pisemnie pouczyć o przysługujących jej środkach prawnych.

§ 1d. Wykonanie uchwały należy do związku wspierania ubogich, który postawił wniosek. Związek wspierania ubogich miejsca tymczasowego wsparcia jest uprawniony przekazać to wykonanie związkowi, który ma obowiązek zwrócenia kosztów.

Związki wspierania ubogich są uprawnione osoby oddane do zakładu pracy umieścić w zakładach poza ich okrę-

giem istniejących, albo przydzielić im pracę także bez przyjęcia do zamkniętego zakładu pracy.

§ 1e. Wypuszczenie ze zakładu pracy winien zarządzić odnośny związek wspierania ubogich, skoro odpadną ustawowe warunki umieszczenia.

Jeśli umieszczony stawia wniosek o uchylenie uchwały na umieszczenie, twierdząc, iż warunki dla tej uchwały odpadły, wówczas o tym wniosku rozstrzyga ten wydział powiatowy (miejski), który wydał uchwałę; co do postępowania obowiązują przepisy w § 1c.

§ 1f. Związek wspierania ubogich może umieszczonego urlopować na jakiś odpowiedni czas; jeśli urlopowany w czasie urlopu potrzebuje wsparcia (§ 1a), wówczas, na wniosek związku wspierania ubogich, można w drodze rezolucji przewodniczącego wydziału powiatowego (miejskiego), który wydał uchwałę o umieszczeniu, zarządzić powrotne umieszczenie urlopowanego. W rezolucji należy uczestnikom oświadczyć, iż są upoważnieni w ciągu dwóch tygodni wnieść o powzięcie uchwały przez kolegium, albo założyć do wydziału obwodowego⁵⁾ środek prawny zażalenia. Zresztą mają zastosowanie przepisy § 117 ust. 4 i 5 ustawy o ogólnej administracji krajowej z tem, iż zażalenie i wniosek o powzięcie uchwały przez kolegium nie mają mocy wstrzymującej.

Jeśli w czasie urlopowania nie nastąpi powrotne umieszczenie, wówczas uważa się urlopowanego za ostatecznie zwolnionego.

Jeśli wniosek na urlopowanie przez umieszczonego zostanie postawiony po upływie trzech miesięcy od umieszczenia albo powrotnego oddania albo od odrzucenia takiego wniosku, wówczas jeśli związek wspierania ubogich nie chce zadosyć uczynić takiemu wnioskowi, ma wydać rezolucję przewodniczący wydziału powiatowego (miejskiego), który wydał uchwałę na umieszczenie. Do postępowania stosuje się zdanie 2 i 3 ustępu 1.

Jeśli umieszczenie trwało jeden rok, to umieszczony musi być urlopowany także bez wniosku. Ponowne umieszczenie może być następnie uchwalone dopiero po upływie trzech miesięcy.

⁵⁾ Obecnie do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

§ 1g. Ze zarobku z pracy pomieszczonego należy najpierw pokryć koszty pomieszczenia. Z nadwyżki należy pokryć zapomogę, którą się członkom rodziny pomieszczonego za czas pomieszczenia udziela. Pozostającą następnie jeszcze resztę należy mu wręczyć przy wypuszczeniu.

§ 1h. Dla każdego zakładu pracy należy ustanowić regulamin domowy, który winien zawierać przepisy o przyjęciu i o sposobie traktowania, o rodzaju zatrudnienia i wynagradzania oraz sposobie obliczania kosztów umieszczenia (§ 1g) i wymagane jest dlań państwowe zatwierdzenie. To samo ma również odpowiednie zastosowanie, jeśli umieszczonemu przydziela się prace bez przyjęcia do zamkniętego zakładu pracy.

§ 1i. Zarządy policyjne są zobowiązane udzielić ewentualnie potrzebnej pomocy dla celów przygotowania postępowania, jakoteż przeprowadzenia egzekucji.

W szczególności mają one na wniosek wspierającego związku wspierania ubogich, osobę wspieraną w myśl § 1a., która nie stawia się na wezwanie władzy dla spraw ubogich, w miejsce władzy dla spraw ubogich przesłuchać lub ją tej władzy doprowadzić.

Powstałe koszty transportu ponosi we wszystkich wypadkach związek wspierania ubogich zobowiązany do wsparcia.

§ 2. Każda gmina tworzy dla siebie miejscowy związek wspierania ubogich, o ile już nie należy do jednego jednolitego miejscowego związku wspierania ubogich (zbiorowego związku wspierania ubogich), obejmującego więcej gmin, albo obszarów dworskich, albo o ile jej nie należy wcielić do takich związków wspierania ubogich w myśl następujących postanowień. Zarząd publicznej pieczy nad ubogimi należy w obwodach gminnych wszędzie do władz gminnych, ustanowionych na mocy gminnych ustaw organizacyjnych dla sprawowania zarządu spraw gminnych. Postanowienia, zawarte w gminnych ustawach organizacyjnych, odnoszące się do zarządu spraw gminnych, a w szczególności postanowienia o właściwości zwierzchności gminnej i reprezentacji gminnej stosuje się także do zarządu publicznej pieczy nad ubogimi.

Tam, gdzie niema przedstawicielstwa gminnego, pochodzącego z wyboru, wykonuje przekazane mu niniejszą ustawą czynności zgromadzenie gminne.

§ 3. We wszystkich gminach, na zasadzie uchwały gminnej, mogą być utworzone dla zarządu publicznej pieczy nad ubogimi osobne, podległe zwierzchności gminnej deputacje, złożone z członków zwierzchności gminnej i przedstawicielstwa gminnego a w danym przypadku mogą być przybrani inni miejscowi mieszkańcy. Przewodniczącym deputacji jest burmistrz, o ile gminne ustawy organizacyjne o przewodnictwie w deputacjach nie stanowią inaczej^{a)}, albo przez niego dla tych spraw przeznaczony członek zwierzchności gminnej. Gdzie burmistrz nie stoi na czele zarządu gminnego, wówczas w miejsce jego wstępuje naczelnik gminy.

Inne bliższe postanowienia o organizacji gmin, dotyczące składu i prowadzenia agend osobnych deputacji administracyjnych, pozostają w mocy; wybór członków przedstawicielstwa gminnego i innych mieszkańców miejscowych, których należy wysłać do tych deputacji, przysługuje jednak nadal wszędzie, o ile dotyczy przedmiotu tej ustawy, przedstawicielstwu gminnemu.

Proboszcza miejscowego, albo jego zastępcę, których okręg parafjalny rozciąga się poza granicę gminy politycznej ich miejsca zamieszkania, należy odnośnie do części parafji, położonej poza obrębem gminy, traktować na równi z tamtejszymi miejscowymi mieszkańcami.

§ 4. Każdy członek gminy, uprawniony do uczestnictwa w wyborach gminnych, jest obowiązany przyjąć niepłatne stanowisko w gminnym zarządzie wspierania ubogich i sprawować je przez trzy lata, albo przez dłuższy czas, przepisany w ustawach o organizacji gmin. Od tego obowiązku zwalniają tylko następujące powody:

1) długotrwała choroba; 2) interesy, które za sobą pociągają częstą lub długotrważącą nieobecność; 3) wiek 60 albo więcej lat; 4) sprawowanie innego publicznego urzędu; 5) inne szczególne okoliczności, uzasadniające ważne usprawiedliwienie, o których istnieniu, o ile ustawy o organizacji gmin czego innego nie stanowią, winno powziąć uchwałę przedstawicielstwo gminne.

Kto przez czas ustawą przepisany sprawował niepłatny urząd, jest zwolniony przez następny równie długi czasokres od sprawowania takiego urzędu.

^{a)} Opuszczono jedno zdanie jako bezprzedmiotowe.

§ 5. Kto bez ustawowego powodu wzbrania się przyjąć albo dalej sprawować bezpłatny urząd w gminnym zarządzie ubogich, albo się od tego sprawowania usuwa, może być pozbawiony na trzy do sześciu lat prawa udziału we wyborach gminnych i do sprawowania niepłatnych urzędów, tudzież może być pociągnięty do bezpośrednich podatków gminnych wyższych o jedną ósmą aż do jednej czwartej. Powzięcie uchwały o tem, o ile ustawy o organizacji gmin nie stanowią czego innego, należy do przedstawicielstwa gminnego⁷⁾.

§ 6. Naczelnicy korporacji i innych osób prawnych są obowiązani władzom gminnym na ich żądanie udzielić wiadomości o kwocie wsparć, które się udziela potrzebującemu pomocy w okręgu gminy z funduszków, służących celom dobroczynności a pozostających pod ich zarządem. Naczelnicy, którzy zaniedbają udzielić tej informacji w przeciągu 14-dniowego okresu, licząc od chwili otrzymania wezwania od władz gminnych, będą karani grzywną aż do trzydziestu marek⁷⁾.

§ 7. O ile rozchodzi się o sprawy, stanowiące przedmiot niniejszej ustawy, uważa się na równi z gminami obszary dworskie, znajdujące się poza związkiem gminnym. Postanowienia ustaw o zarządzie spraw miejscowych w okręgach znajdujących się poza związkiem gminnym, stosuje się także i dla publicznego zarządu spraw ubogich.

§ 8. Właściciele ziemscy mają na obszarach dworskich na równi z gminami ponosić koszt publicznego wspierania ubogich.

Jeśli obszar dworski nie jest wyłączną własnością właściciela obszaru, wówczas na jego wniosek należy wydać statut, który ponoszenie kosztów publicznego wspierania ubogich na obszarze dworskim ureguluje w inny sposób i przyzna posiadaczom gruntów lub mieszkańcom, którym się pociągnie do współponoszenia tych kosztów, odpowiedni współudział w zarządzie opieki nad ubogimi. Jeśli interesowani nie ułożą się, wówczas *wydział powiatowy*⁸⁾, po wysłuchaniu ich, ustanawia statut, który musi co do uregulowania obowiązku przyczyniania się odpowiadać ustawo-

⁷⁾ Obecnie do trzydziestu marek (Ustawa z 18. 3. 1921. Dz. U. Nr. 31. p. 181).

⁸⁾ Porównaj §§ 40, 44 ustawy o właściwości. z 1. 8. 1883 r. (Zb. U. Pr. str. 237).

wym przepisom o rozdziale ciężarów komunalnych w gminach wiejskich. Statut podlega zatwierdzeniu *wydziału obwodowego*⁹⁾.

§ 9. Istniejące związki gmin lub obszarów dworskich, stanowiące już obecnie jednolity miejscowy związek wspierania ubogich (zbiorowy związek wspierania ubogich), pozostają jako takie nadal. Statutowe przepisy, regulujące zarząd spraw tych związków, mogą być zmienione w drodze odpowiadającej statutom uchwały odnośnego związku, zatwierdzonej przez *wydział obwodowy*⁹⁾, zaś w braku takiej uchwały mogą być zmienione jedynie stosownie do przepisów § 10.

§ 10. O ile ustrój istniejących zbiorowych związków wspierania ubogich nie jest uregulowany statutowymi przepisami, wówczas interesowanym gminom i obszarom dworskim pozostawia się ułożenie się co do takich statutowych przepisów z zastrzeżeniem zatwierdzenia ich przez *wydział obwodowy*⁹⁾; w braku takiego porozumienia *wydział powiatowy* ureguje ustrój zbiorowego związku wspierania ubogich, po wysłuchaniu interesowanych, w drodze statutu, który ma być uchwalony po myśli niżej podanych przepisów i zatwierdzony przez *wydział obwodowy*⁹⁾.

Dla zbiorowego związku wspierania ubogich ustanawia się osobne przedstawicielstwo, złożone z delegatów gmin i obszarów dworskich. Liczbę delegatów, których gminy i obszary dworskie mają obesłać jako też w danym wypadku liczbę głosów, które się przyznaje delegatowi obszaru dworskiego, ustala się według stosunku uczestnictwa gmin i obszarów dworskich w kosztach wspólnej opieki nad ubogimi, z tem, że każda gmina jakoteż obszar dworski ma obesłać conajmniej jednego delegata. Reprezentacja gminna wybiera delegatów gmin, do których jednak w każdym wypadku musi należeć naczelnik dotyczącej gminy, na przeciąg trzech do sześciu lat. Zastępstwo zbiorowego związku wspierania ubogich wybiera z reguły ze swego łona przewodniczącego tudzież jego zastępcę. Przewodniczącemu można udzielić odszkodowanie za poniesione koszty urzędowania. Wybory odbywają się po myśli odpowiednich przepisów ustaw dotyczących organizacji gmin. Odnośnie do zarządu wspólnej opieki nad ubogimi stosownie do istniejących

⁹⁾ Obecnie wojewódzki sąd administracyjny.

organizacyjnych ustaw gminnych, przysługują reprezentacji wspólnego związku wspierania ubogich prawa reprezentacji gminnej (zgromadzenia gminnego), zaś przewodniczącemu tego związku prawa naczelnika gminy (zwierzchności gminnej). Rozdział kosztów wspólnej opieki nad ubogimi następuje pomiędzy poszczególne gminy i obszary dworskie stosownie do przypadającego na nie *podatku dochodowego*¹⁰⁾, połowy podatku przemysłowego, jakoteż połowy podatku gruntowego i budowlanego. Nie należy zaliczać dochodu płynącego z posiadłości gruntowej, położonej poza związkiem, lub z przemysłu prowadzonego poza obrębem tego związku.

O ile chodzi o *podatek dochodowy*¹¹⁾, szacuje się osobno dochód, który osiągną osoby, zamieszkające poza okręgiem zbiorowego związku wspierania ubogich, włącznie osób prawnych, towarzystw akcyjnych i komandytowych na akcje, z posiadłości ziemskiej, położonej w obrębie tego okręgu lub z przemysłu, prowadzonego w tym okręgu.

Poszczególnym gminom pozostawia się ściąganie rozdzielonej na nich kwoty kosztów według przepisów ustaw o organizacji gmin.

§ 11. Związki komunalne (burmistrzostwa, urzędy, gminy zbiorowe), składające się z większej ilości gmin i obszarów dworskich, a nie tworzące jeszcze obecnie jednolitego miejscowego związku wspierania ubogich, za zgodą sejmiku powiatowego, mogą być urządzone jako zbiorowe związki wspierania ubogich we formach, które są przepisane dla powzięcia uchwał we wspólnych sprawach tych związków. Po ustanowieniu ustaw o zarządzie wspólnych spraw wyżej powołanych komunalnych związków stosuje się również do zarządu wspólnej opieki nad ubogimi.

§ 12¹²⁾. Gminy albo obszary dworskie, które nie należą do jednego ze związków, podanych w §§ 9 i 11, za wspólnym porozumieniem się mogą być urządzone jako zbiorowe związki wspierania ubogich, lub też mogą być wcielone do jednego z istniejących zbiorowych związków wspierania ubogich. Sposób powzięcia uchwały co do spraw wspólnych, za-

¹⁰⁾ Ustawa z 19. 6. 1906 r. (Zb. U. Pr. str. 260) i zmiany (Zb. U. Pr. 1907, str. 139; 1909 str. 349).

¹¹⁾ Patrz uwagę 10.

¹²⁾ Patrz § 8 ustawy z 19. 7. 1911 r. o związkach celowych (Zb. U. Pr. str. 115) oraz § 25 tej ustawy.

stępstwo nazewnątrz zbiorowego związku wspierania ubogich, formy zarządu i sposób ściągania kosztów wspólnego wykonywania opieki nad ubogimi należy w tym wypadku uregulować w drodze statutu, który winien być zatwierdzony przez *wydział obwodowy*¹³⁾.

§ 13. Postanowienia §§ 3 do 5, dotyczące utworzenia osobnych deputacyj i obowiązku przyjęcia niepłatnych stanowisk, jakoteż postanowienia § 6 stosuje się także do zbiorowych związków wspierania ubogich i do ich przedstawicielstwa.

§ 14. Rozwiązanie zbiorowego związku wspierania ubogich może być przedsięwzięte tylko we formach przepisanych dla powzięcia uchwały co do wspólnych spraw i jedynie za zgodą *wydziału obwodowego*.

§ 15. Każde ustanowienie i każde rozwiązanie zbiorowego związku wspierania ubogich należy podać do publicznej wiadomości w orędowniku urzędowym¹⁴⁾.

§§ 16—24¹⁵⁾.

§ 25. Rządowi państwowemu służy nadzór nad zarządem miejscowych związków wspierania ubogich stosownie do ustaw o organizacji gmin. Nadzór ten ma w szczególności także w wypadkach z §§ 19 i d. czuwać nad tem, aby majątek dla ubogich nie został użyty wbrew jego przeznaczeniu.

§ 26. Aż do dalszego zarządzenia zatrzymuje się istniejące krajowe związki wspierania ubogich w ich obecnych granicach...¹⁵⁾.

§ 27. Granice krajowych związków wspierania ubogich mogą być zmienione, za zgodą uczestników, a tam, gdzie okręg krajowego związku wspierania ubogich nie posiada osobnego przedstawicielstwa, za zgodą reprezentacji prowincjonalnej, w drodze królewskiego rozporządzenia¹⁶⁾. Bez tego przyzwolenia taka zmiana może nastąpić jedynie w drodze ustawodawczej.

¹³⁾ Obecnie w Dzienniku Urzędowym wojewódzkim.

¹⁴⁾ §§ 16—24 zawierają jedynie przepisy przejściowe o przeistoczeniu lub zniesieniu dawniejszych związków wspierania ubogich, obecnie bez znaczenia. Dlatego je opuszczono.

¹⁵⁾ Dalsze postanowienia nie dotyczą obszaru województw zachodnich, przeto je opuszczono.

¹⁶⁾ Obecnie rozporządzeniem Rady Ministrów.

§ 28. Zarząd spraw tych krajowych związków wspierania ubogich, które składają się tylko z jednej gminy, odbywa się według przepisów obowiązujących dla zarządu gminy.

We wszystkich innych wypadkach zarząd sprawami krajowych związków wspierania ubogich przeniesie, o ile to się dotąd nie stało, królewskie rozporządzenie¹⁰⁾ na odnośne stanowo-powiatowe względnie — prowincjonalne i — komunalne związki i ich organy w myśl ustaw organizacyjnych, obowiązujących dla tych związków i ich organów. Aż do wydania odnośnego królewskiego rozporządzenia pozostają w mocy obecnie obowiązujące przepisy o zarządzie, z zachowaniem postanowień § 71.

§ 29. Koszty, które należy pokryć celem wypełnienia obowiązków krajowych związków wspierania ubogich, rozdziela się na dotyczące powiaty stosownie do przypadających na nie bezpośrednich podatków państwowych (§ 70), o ile reprezentacja krajowego związku wspierania ubogich, za zgodą ministrów spraw wewnętrznych tudzież skarbu, nie uchwali innego sposobu ich ściągnięcia. Reprezentacjom powiatów pozostawia się ostateczną decyzję co do sposobu ściągania należytości na nie przypadających.

§ 30. Postanowienia § 29 wchodzą w życie w prowincjach Prus, Brandenburgii, Śląska, Saksonji, Westfalji i w prowincji nadreńskiej dopiero z dniem 1. 1. 1873 r. W tym samym dniu tracą moc w prowincji Śląska obowiązujące tam obecnie ustawowe postanowienia o pobieraniu opłat od spadków i zmian w posiadłości na rzecz opieki nad ubogimi krajowymi i zakładami poprawczemi.

§ 31¹⁷⁾. *Krajowe związki wspierania ubogich — w prowincji Prus Wschodnich krajowy związek wspierania ubogich prowincji — są obowiązane postarać się o odpowiednią zakładową opiekę dla umieszczenia, leczenia i pielęgnacji potrzebujących pomocy ubogich umysłowo chorych, idjotów, epileptyków, głuchoniemych i niewidomych, o ile ci potrzebują opieki zakładowej.*

Do przyjęcia i umieszczenia, do udzielenia kuracji i pielęgnacji jest w pierwszej linii obowiązany ten krajowy zwią-

¹⁷⁾ §§ 31—31c w brzmieniu ustawy z 11. 7. 1891 r. (Zb. U. Pr. str. 300).

zek wspierania ubogich, do którego należy miejscowy związek wspierania ubogich obowiązany do tymczasowego wsparcia.

Ten krajowy związek wspierania ubogich może żądać przejęcia potrzebnego pomocy, jakoteż zwrotu poniesionych kosztów opieki i transportu od tego krajowego związku wspierania ubogich, do którego należy miejscowy związek wspierania ubogich, obowiązany do ostatecznego ponoszenia kosztów wspierania.

§ 31a. Ogólne koszty zarządu zakładu, tudzież koszty urządzonego przez zakład pogrzebu, ponosi krajowy związek wspierania ubogich. Krajowy związek wspierania ubogich, o ile nie dotyczy to ubogiego krajowego, jest upoważniony, z zastrzeżeniem odrębnej umowy, żądać zwrotu innych kosztów od miejscowego związku wspierania ubogich obowiązanego do ostatecznego ponoszenia kosztów. Zwrot następuje za pośrednictwem powiatu, do którego należy miejscowy związek wspierania ubogich; powiat jest obowiązany udzielić tytułem zapomogi miejscowemu związkowi wspierania ubogich najmniej dwie trzecie części kosztów jakie mają być pokryte.

Zobowiązania opierające się na szczególnych ustawowych postanowieniach lub tytułach pozostają nietknięte.

§ 31b. Postanowienia o przyjęciu i zwolnieniu potrzebujących opieki zakładowej, jako też o wysokości kosztów, jakie mają być zwracane, mają być objęte regulaminami, które podlegają zatwierdzeniu odnośnych właściwych ministrów.

§ 31c. Spory między miejscowymi związkami wspierania ubogich a powiatami obowiązany do udzielenia zapomogi podlegają rozstrzygnięciu w spornem postępowaniu administracyjnem. Właściwym w pierwszej instancji jest wydział obwodowy⁹⁾, w drugiej najwyższy sąd administracyjny¹⁸⁾.

Zresztą pozostają w mocy przepisy ustawy Rzeszy niemieckiej o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia z 6. czerwca 1870 r.¹⁹⁾.

¹⁸⁾ Obecnie Najwyższy Trybunał administracyjny w Warszawie.

¹⁹⁾ Obecnie z 30 maja 1908 r. (dział A tej pracy).

§ 31d. Powiaty wiejskie lub miejskie, jakoteż miejscowe związki wspierania ubogich, które powzięły dostateczne starania dla jednej z gałęzi opieki nad ubogimi, które bezpośrednio mają być objęte przez krajowe związki wspierania ubogich, dopóki taki wypadek zachodzi, nie mogą być wbrew woli zobowiązane do uczestniczenia w odnośnem urządzeniu krajowego związku wspierania ubogich, albo do przyczyniania się do ponoszenia ich kosztów.

Powiaty wiejskie i miejskie mogą za zezwoleniem naczelnego prezesa także na przyszłość w własnych zakładach objąć opiekę nad potrzebującymi pomocy umysłowo chorymi, idiotami, głuchoniemymi i ociemniałymi.

Naczelnny prezes²⁰⁾ w celu wykonania powyższych przepisów może, nie czyniąc jednak ujemy jakimkolwiek prawom prywatnym osób trzecich, zarządzić zmiany, jakie się okażą koniecznemi.

Spory, które przytem powstają podlegają rozstrzygnięciu najwyższego sądu administracyjnego²¹⁾.

W wypadkach ustępu 1 i 2 powiaty wiejskie ponoszą same ogólne koszty zarządu i mogą pociągnąć miejscowe związki wspierania ubogich do ponoszenia co najwyżej jednej trzeciej części reszty kosztów (§ 31a).

§ 31e. Krajowe związki wspierania ubogich, powiaty, jako też związki komunalne składające się z większej ilości gmin i obszarów dworskich, są także i nadal uprawnione do bezpośredniego objęcia opieki nad starcami.

To samo upoważnienie odnośnie do ubogich chorych przysługuje powiatom jakoteż związkom komunalnym, wymienionym w ustępie 1.

§§ 32—33²²⁾.

§ 34. Krajowe związki wspierania ubogich są uprawnione osoby, które podpadają ich ustawowej opiece, za odszkodowaniem przekazać temu miejscowemu związkowi wspierania ubogich, który według § 28 ustawy związkowej z 6. czerwca 1870²³⁾ obowiązany jest do tymczasowego ich wspierania.

²⁰⁾ Obecnie Wojewoda.

²¹⁾ Obecnie Najwyższego Trybunału administracyjnego w Warszawie.

²²⁾ §§ 32 i 33 jako bezprzedmiotowe, opuszczono.

²³⁾ Obecnie ustawy Rzeszy n. z 30. 5. 1908 r.

Krajowe związki wspierania ubogich są obowiązane w swych domach ubogich, o ile na to pozwala ich pojemność, za odszkodowaniem przyjąć osoby ustawowo podpadające pod opiekę miejscowych związków wspierania ubogich a to na wniosek tych związków.

§ 35. Minister spraw wewnętrznych po wysłuchaniu reprezentacji prowincjonalnej względnie komunalnych sejmików krajowych ustanawia taryfy co do wysokości roszczeń o zwrot, obowiązujące związki wspierania ubogich. Obecnie obowiązujące taryfy pozostają w mocy dopóki w wyżej wymieniony sposób nie zostaną zmienione.

§ 36. Krajowe związki wspierania ubogich zobowiązane są udzielić zapomogi tym do ich okręgu należącym miejscowym związkom wspierania ubogich, które nie mogą dostatecznie wypełnić przypadających na nie zobowiązań. O tem czy i jaka zapomoga ma być udzielona uchwała, po wysłuchaniu sejmiku powiatowego, ostatecznie *rada prowincjonalna*²⁴⁾ do której obwodu odnośny związek wspierania ubogich należy. Zapomoga może być udzieloną w pieniądzu albo przez postawienie do dyspozycji zakładów leczniczych albo w inny odpowiedni sposób.

15)

§ 37. Jeśli niemiec²⁵⁾, który nie ma żadnego stałego miejsca zamieszkania pod względem wsparcia, na żądanie zagranicznych władz państwowych (§ 33 ustawy związkowej²³⁾ musi być przejęty z zagranicy i jeśli przy przejęciu zachodzi wypadek potrzeby wsparcia, albo jeśli zaistnieje w przeciągu siedmiu dni po przejęciu, wówczas zobowiązany jest do zwrotu kosztów wsparcia, względnie do przejęcia potrzebującego wsparcia ten krajowy związek wspierania ubogich, w którego obrębie potrzebujący wsparcia miał swe ostatnie miejsce zamieszkania pod względem wsparcia. Jeśli nie można wysledzić miejsca zamieszkania pod względem wsparcia wówczas obowiązany do ponoszenia kosztów jest ten krajowy związek wspierania ubogich, w którego okręgu nastąpiła potrzeba wsparcia.

²⁴⁾ § 42 ustawy o właściwości. Obecnie wojewódzka rada administracyjna.

²⁵⁾ Obecnie obywatel Państwa Polskiego.

§ 38. Krajowe związki wspierania ubogich są obowiązane osoby ujęte w ich okręgu i na zasadzie postanowień §§ 361 nr. 3 do 8 kodeksu karnego *Rzeszy niemieckiej z 15 maja 1871 r.* zasądzone a po odcierpieniu kary krajowej władzy policyjnej przekazane, na skutek następnej uchwały tej władzy, pomieścić w domu pracy. Ciężar kosztów transportu wyżej wymienionych osób z więzienia sądowego do domu pracy, jakoteż dla celów tego transportu dostarczyć się mającej niezbędnej odzieży ponosi państwo, natomiast krajowe związki wspierania ubogich mają ponosić koszty pielęgnacji w zakładzie i odzieży jaką należy w razie potrzeby udzielić przy zwalnianiu z tego zakładu, jakoteż w danym wypadku pogrzebu, o ile te koszty nie mają pokrycia w należącym się zarobku roboczym.

§ 39. Związki wspierania ubogich, o ile dotąd jeszcze taki wypadek zachodzi, nie są obowiązane do ponoszenia kosztów wykonania sądownie orzeczonych kar na wolności odnośnie do osób w § 38 wymienionych.

§§ 40—48²⁶⁾.

§ 49. *Wydział obwodowy*²⁷⁾ jest upoważniony do spowodowania dochodzeń na miejscu, do wezwania świadków i rzeczoznawców i przesłuchania ich pod przysięgą oraz wogóle do zbadania w całej pełni przedstawionego dowodu.

Co do obowiązku, aby się dać przesłuchać w charakterze świadka lub rzeczoznawcy stosuje się odpowiednie postanowienia cywilnych ustaw procesowych. *Wydział obwodowy*²⁸⁾ orzeka o karach jakie się ma nałożyć w razie nieposłuchu, z zastrzeżeniem rekursu dopuszczalnego w ciągu dni czterech po doręczeniu nakazu karnego do Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny²⁹⁾.

§§ 50—56³⁰⁾.

§ 57. O ile organizacja albo miejscowe rozgraniczenie poszczególnych związków wspierania ubogich jest przedmiotem

²⁶⁾ Uchylone § 159 ustawy o ogólnej administracji krajowej.

²⁷⁾ § 39 ustawy o właściwości. Obecnie wojewódzki sąd administracyjny.

²⁸⁾ Obecnie wojewódzki sąd Administracyjny.

²⁹⁾ Obecnie Najwyższy Trybunał administracyjny w Warszawie.

³⁰⁾ §§ 50—56 zniesione §-fem 158 ustawy z 30. 7. 1883 r. o ogólnej administracji kraju (Zb. U. Pr. str. 195).

sporu rozstrzyga ostatecznie *wydział obwodowy*³¹⁾ Poza tem służy przeciw jego rozstrzygnięciu, z wykluczeniem wszelkich innych środków prawnych, odwołanie do Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny³²⁾.

§ 58. We wszystkich sprawach spornych między pruskimi związkami wspierania ubogich jest przegrywająca strona obowiązana zwrócić stronie przeciwnej powstałe w instancji odwoławczej gotówkowe wydatki, jakoteż należitości biegłego w prawie zastępującego ją na publicznem posiedzeniu Urzędu Związkowego.

§ 59. Przeciw zarządzeniom wymienionym w § 56 ustawy związkowej służy odwołanie do Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny³²⁾, także i w tych wypadkach, w których zachodzi spór między pruskimi związkami wspierania ubogich.

Jeśli związek wspierania ubogich nie może nałożonym mu ostatecznie kosztów i należitości w zupełności, lub w części ponieść (§ 59 ustawy związkowej¹⁹⁾) wówczas nie pobiera się kosztów postępowania a wydatki i należitości musi pokryć odnośny krajowy związek wspierania ubogich.

§ 60³³⁾. Wydział powiatowy (miejski) musi we wszystkich sporach, w których miejscowy związek wspierania ubogich został zaczepiony przez inny pruski związek wspierania ubogich, na wniosek obydwu stron spór wiodących, poddać się rozstrzygnięciu sędziego rozjemczego, zaś na wniosek postawiony przez jedną stronę zanim spór zawiśnie we wydziale obwodowym³¹⁾, musi poddać się próbie rozstrzygnięcia polubownego.

. ³⁴⁾.

§ 61. Do postępowania stosuje się § 49 z tem, że przeciw nakazowi karnemu dozwolony jest rekurs do wydziału obwodowego³¹⁾. Wydział powiatowy (miejski) może w każdym stadium postępowania spowodować próbę ugody.

§ 62. Uchwała wydziału powiatowego (miejskiego) jest w wypadkach z § 60 ostateczną; powzięcie jej wolne jest od

³¹⁾ Obecnie wojewódzki sąd administracyjny.

³²⁾ Obecnie Najwyższego Trybunału administracyjnego w Warszawie.

³³⁾ Zmiany w tekście §§ 60—62 i opuszczenia wynikają z § 43 ustawy o własności.

³⁴⁾ Dalsze dwa ustępy § 60 opuszczono, patrz uwagę pod 33).

należytości i stempla; jednakże należy na stronę przegrywającą nałożyć gotówkowe wydatki postępowania i wydatki w gotówce strony wygrywającej, jednakże z wyłączeniem należytości pełnomocnika.

Wydatki gotówkowe, jakie mają być zwrócone, ustanawia ostatecznie *wydział powiatowy (miejski)*.

Uchwały wydziałów powiatowych (miejskich) oraz ugody stwierdzone przez nie dokumentem są wykonalne w drodze administracyjnej.

§ 63. Roszczeń do wsparcia ubogi nigdy nie może dochodzić przeciw dotyczącemu związkowi wspierania ubogich na zwykłej drodze prawa, lecz jedynie u władzy administracyjnej, której obowiązkiem jest nie uwzględniać roszczeń wychodzących ponad koniecznie potrzebne wsparcie.

§ 64. Każdego obcokrajowca, jak długo mu jest dozwolony pobyt w kraju, należy traktować na równi z Niemcem, co do

- a) rodzaju i miary publicznego wsparcia, które ma być udzielone w razie nastania potrzeby pomocy,
- b) co do nabycia i utraty siedziby zapomogowej.

§ 65³⁵⁾. Na wniosek związku wspierania ubogich, który musi wspierać potrzebującego wsparcia, można w drodze uchwały władzy administracyjnej, zaopatrzonej w powody a powziętej po wysłuchaniu interesowanych, zmusić osobę, obowiązującą do wspierania w myśl przepisów księgi ustaw cywilnych, do udzielenia potrzebującemu pomocy w miarę jej ustawowego obowiązku bieżącego wsparcia. Przepis ten stosuje się do ojca nieślubnego dziecka tylko o tyle, o ile uznał ojcostwo w myśl § 1718 ks. u. c. lub w drodze wykonalnego tytułu ustalono jego obowiązek do wspierania.

Powzięcie uchwały przysługuje *wydziałowi powiatowemu (miejskiemu)* tego powiatu, w którego okręgu zamieszkuje odnośny członek rodziny osoby potrzebującej pomocy.

Jeśli odnośny członek rodziny niema w kraju miejsca zamieszkania, wówczas wstępują w miejsce władz miejsca zamieszkania władze miejsca pobytu.

³⁵⁾ Ustęp 2 § 63 został zastąpiony przez § 41 ustawy o właściwości. Patrz dział C tej pracy.

³⁶⁾ Ustęp 1 § 65 w brzmieniu ustawy z 23 lipca 1912 r. (Zb. U. Pr. str. 195). Zresztą patrz uwagę 4).

W wypadkach §§ 31, 31a, d i e także i powiaty tudzież tam bliżej oznaczone związki komunalne uprawnione są żądać udzielenia potrzebnego bieżącego wsparcia od osób w ustępie 1. podanych stosownie do ich ustawowego obowiązku. Jeśli nie dojdzie do porozumienia co do wysokości tych kosztów to na wniosek uprawnionych i po wysłuchaniu interesowanych wydział powiatowy rozstrzyga ostatecznie z zastrzeżeniem zwykłej drogi prawa³⁷⁾.

Kwoty, co do których obie strony pisemnie się ułożyły i podpisały oraz kwoty ustalone przez wydział obwodowy³⁸⁾ ściera się w drodze administracyjnego postępowania przymusowego.

§ 66. Uchwała wydziału powiatowego (miejskiego) jest ostateczna z zastrzeżeniem zwykłej drogi prawa.

§ 67. Uchwała wydziału powiatowego (miejskiego) (§§ 65, 66) jest tymczasowo i tak długo wykonalną dopóki... nie zostanie zmienioną prawomocnym wyrokiem sądowym.

W ostatnim wypadku ma związek wspierania ubogich zwrócić pociągniętemu do świadczenia to, co dotychczas dał względnie to co dał za wiele; w razie sprzeciwu ma być do tego zmuszony w drodze nadzorczej.

Jeśli jednak żądający takiego zwrotu nie wniesie skargi sądowej w ciągu sześciu miesięcy po doręczeniu zaczepionej przezeń uchwały wydziału powiatowego (miejskiego) wówczas może żądać zwrotu tego tylko, wiele za czas od wniesienia skargi za dużo zapłacił.

§ 68³⁹⁾. Zwrotu wyłożonych już kosztów wsparcia związek wspierania ubogich może żądać we wszystkich wypadkach, o ile nie wchodzi w zastosowanie postanowienia dotyczące postępowania w sprawach spornych związków wspierania ubogich, jedynie w drodze postępowania sądowego.

Roszczenie o zwrot na drodze sądowej w wypadkach z §§ 31, 31a, d, i e przysługuje także powiatom i innym tam oznaczonym związkom komunalnym. Dopuszczalną jest skarga przeciw wspieranemu jakoteż przeciw członkom jego rodziny obowiązany do utrzymania go.

³⁷⁾ Ustęp 4 i 5 § 65 dodane ustawą z 11. 7. 1891 (Zb. U. Pr. str. 300).

³⁸⁾ Obecnie wojewódzki sąd admin.

³⁹⁾ Ustęp 2 § 68 wstawiony ustawą z 11. 7. 1891 r. (Zb. U. Pr. str. 300).

§ 69. Przez niemieckiego ubogiego i przez niemiecki związek wspierania ubogich po myśli tej ustawy należy rozumieć takiego, który przynależy do terytorjum w którym obowiązuje ustawa o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia z 6. 6. 1870.

§ 70. O ile następuje rozdział kosztów, które według tej ustawy mają ponosić poszczególne związki, powiaty i gminy na zasadzie bezpośrednich podatków, wówczas mają zastosowanie następujące postanowienia.

1⁴⁰⁾.

2. Grunta oznaczone w § 4 lit. a i b ustawy o podatku gruntowym z 21 maja 1861 (Zb. U. P. str. 253) względnie także w § 3 ustawy o podatku gruntowym z dnia 11. 2. 1890 (Zb. U. P. str. 85) oznaczone grunta pociąga się na podstawie tych kwot podatku gruntowego, które winnyby były uiścić, gdyby im nie przysługiwało prawo do żądania uwolnienia od podatku gruntowego, lub do uprzywilejowania. Obliczenie tych kwot podatku gruntowego następuje przez zastosowanie ogólnej stawki procentowej podatku gruntowego do czystych dochodów jakie zostały lub mają być ustalone dla wspomnianych gruntów we wykonaniu obu poprzednio wymienionych ustaw. ⁴¹⁾;

3. budynki, które według § 3 pod 1. ustawy z 21. maja 1861 r. (Zb. U. Pr. str. 317 i dalsze) dotyczącej wprowadzenia ogólnego podatku budynkowego, zostały uwolnione od ogólnego podatku budynkowego, ... pociąga się stosownie do ich wartości użytkowej, osobno oszacowanej, do obliczonego wedle niej podatku domowego, wedle zasad przytoczonej ustawy.

4. podatek od wykonywania przemysłu wędrownego nie wchodzi w rachubę.

§§ 71 i 72⁴²⁾.

§ 73. Niniejsza ustawa, z zastrzeżeniem postanowienia § 30, wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1871. Stosownie do

⁴⁰⁾ Jako bez znaczenia (wedle ustawy z 25. 5. 1873 r. Zb. U. Pr. str. 122) opuszczono.

⁴¹⁾ Ostatnie zdanie nie dotyczy województw zachodnich przeto je opuszczono.

⁴²⁾ §§ 71 i 72 opuszczono ponieważ nie dotyczą obszaru województw zachodnich.

przepisów niniejszej ustawy należy poczynić zarządzenia, aby począwszy od 1 lipca 1871 każdy kawałek gruntu został przyłączony do miejscowo odgraniczonego związku wspierania ubogich, albo też został urządzony jako samodzielny miejscowy związek wspierania ubogich⁴³⁾.

§ 74. Z dniem 1 lipca 1871 tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy stojące w sprzeczności lub nie dające się pogodzić z przepisami niniejszej ustawy. W szczególności tracą moc obowiązującą: 1. dla prowincyj: Prus, Brandenburgii, Pomorza, Poznańskiej, Śląskiej, Saksonji, Westfalji i prowincji Nadreńskiej:

- a) ustawa o obowiązku pieczy nad ubogimi z 31 grudnia 1842 r. (Zb. U. Pr. 1843 r. str. 8) z tem, iż zmiany okęgów gminnych wymienionych w § 6 pod 3 tej ustawy, wykonane już w czasie jej ogłoszenia należy uważać za prawnie istniejące,
- b) ustawa o uzupełnieniu ustaw z 31 grudnia 1842 r. o obowiązku pieczy nad ubogimi i t. d. z 21 maja 1855 r. (Zb. U. Pr. str. 311), o ile ona obecnie jeszcze obowiązuje,
- c) § 1 edyktu z 14 grudnia 1847 r. dla wytepienia żebractwa i t. d. na Śląsku i w hrabstwie Glac z zastrzeżeniem postanowień § 9 niniejszej ustawy,
- d) te przepisy ustawowe, które mają za przedmiot rozdział kosztów miejscowej opieki nad ubogimi w prowincji Śląskiej z wykluczeniem Łużyc górnych, w szczególności ustawa z 18 marca 1869, (Zb. U. Pr. str. 505),
- e)⁴⁴⁾

Pozatem znosi się wszystkie ustawowe postanowienia przepisujące pobieranie danin od widowisk dla celów ubogich. Niniejsza ustawa nie narusza upoważnienia władz gminnych do uchwał mających na celu wprowadzenie i dalszy pobór takich danin stosownie do gminnych ustaw organizacyjnych.

⁴³⁾ Ustęp 2 § 73 zawierający przepis przejściowy opuszczono.

⁴⁴⁾ Dalsze postępowania No. 1-e i No. 2—6 nie odnoszą się do obszaru Województw zachodnich, przeto je opuszczono.

C.

USTAWA

**z 1 sierpnia 1883 r. o właściwości władz administracyjnych
i administracyjno-sądowych (Zb. U. Pr. str. 237).**

.

TYTUŁ VI.

Sprawy ubogich.

§ 39. Spory między związkami wspierania ubogich o publiczne wsparcie osób potrzebujących pomocy rozstrzyga się w spornem postępowaniu administracyjnem¹⁾.

Właściwym jest w pierwszej instancji wydział obwodowy²⁾.

Pozatem pozostają w mocy przepisy ustawy Rzeszy niemieckiej o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia z 6 czerwca 1870 r.³⁾.

§ 40. Wydział obwodowy²⁾ postanawia ostatecznie co do zatwierdzeń w §§ 8, 9, 10 i 12 ustawy wykonawczej do ustawy związkowej o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia (z 8 marca 1871 r. Zbiór Ustaw str. 130) przewidzianych statutów dla uregulowania opieki nad ubogimi na obszarach dworskich, nie będących w całości własnością posiadziela ziemskiego i w zbiorowych związkach wspierania ubogich, oraz co do zezwolenia na rozwiązanie znowu zbiorowych związków wspierania ubogich (§ 14 loc. cit.).

¹⁾ Przepisy §§ 61 do 114 ustawy z 30. 7. 1883 r. o ogólnej administracji kraju z odmianami wynikającymi z § 157 nr. 3 tej ustawy i z §§ 34 i d. ustawy Rzeszy z 6. 6. 1870 r.

²⁾ Obecnie Wojewódzki Sąd Administracyjny.

³⁾ Obecnie z 30. V. 1908 r.

O ile ułożenie statutów było dotąd zadaniem sejmiku powiatowego, należy ono na przyszłość do wydziału powiatowego.

Jeżeli powtórnie odmówiono zgody na zatwierdzenie statutów wówczas ustanawia je ostatecznie wydział obwodowy²⁾.

§ 41. Zażalenia ubogich na zarządzenia miejscowych związków wspierania ubogich co do tego czy, w jakiej wysokości i w jaki sposób należy udzielać wsparcie ubogich (§ 63 ustawy z 8 marca 1871) rozstrzygają ostatecznie:

1. O ile uczestnikiem związku wspierania ubogich jest miasto liczące ponad 10 000 mieszkańców, wydział obwodowy²⁾;

2. w innych wypadkach wydział powiatowy.

Tak samo wydział obwodowy²⁾, o ile krajowe związki wspierania ubogich składają się tylko z jednego powiatu, rozstrzyga ostatecznie zażalenia ubogich przeciw zarządzeniom krajowych związków wspierania ubogich odnoszących się do rodzaju i wysokości wsparcia.

§ 42. Zażalenia miejscowych związków wspierania ubogich przeciw zarządzeniom krajowych związków wspierania ubogich co do tego czy, w jakiej wysokości i w jaki sposób ma być udzielone wsparcie (§ 36 ustawy z 8 marca 1871 r.) rozstrzyga ostatecznie rada prowincjonalna⁴⁾.

§ 43. Wydział powiatowy (miejski) rozstrzyga

1. w sądowo-rozjemczem lub urzędowo ugodowem postępowaniu pośredniczącem w sporach między związkami wspierania ubogich w miejsce komisji powiatowych oznaczonych w §§ 60 do 62 ustawy z 8 marca 1871 r.;

2. w miejsce rady ziemiańskiego względnie zwierzchności gminy miejskiej, na wniosek związku wspierania ubogich w myśl § 65 loc. cit. względem członków rodziny obowiązanych do wspierania osoby potrzebującej pomocy.

Uchwała wydziału powiatowego (miejskiego) jest ostateczna ze zastrzeżeniem we wypadku pod 2 zwykłej drogi prawa.

§ 44. Co do zażaleń i sprzeciwów odnoszących się do:

1. obowiązku udziału w ciężarach opieki nad ubogimi na obszarach dworskich i w zbiorowych związkach wspierania ubogich (§§ 8 i dalsze ustawy z 8 marca 1871 r.),

⁴⁾ Obecnie wojewódzka rada administracyjna.

2. pociągnięcia do ponoszenia lub wymiaru ciężarów krajowych związków wspierania ubogich (§ 29 loc. cit.) rozstrzyga we wypadkach pod 1. przełożony obszaru dworskiego względnie przewodniczący reprezentacji zbiorowego związku wspierania ubogich, we wypadkach pod 2. naczelnik krajowego związku wspierania ubogich.

Przeciw uchwale służy w ciągu dwóch tygodni skarga w spornem postępowaniu administracyjnem. Właściwym jest we wypadkach pod 1. wydział powiatowy, we wypadkach pod 2. wydział obwodowy. Przeciw rozstrzygnięciu wydziału obwodowego służy we wszystkich wypadkach środek prawny rewizji.

Niedozwolone są sprzeciwy przeciw dodatkom do bezpośrednich podatków państwowych skierowane przeciw zasadniczej stawce tych podatków.

Zażalenia i sprzeciwy, oraz skarga nie mają mocy wstrzymującej. Przysługują one we wypadkach pod 2. jedynie poszczególnym związkom, powiatom i gminom pociągniętym bezpośrednio do pokrycia kosztów opieki nad ubogimi krajowemi.

D.

W Y C I A G

z ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.¹⁾

Art. 38. Kompetencje²⁾ Senatu Administracyjnego Sądu Apelacyjnego w Poznaniu przechodzą na Najwyższy Trybunał Administracyjny. Tryb postępowania w powyższych sprawach w Trybunale zachowuje się wedle dotychczasowych ustaw, obowiązujących w b. dzielnicy pruskiej.

.

¹⁾ Dziennik Ustaw No. 67, poz. 600. — Co do kosztów postępowania ustawa z 22. 9. 1922 (Dz. U. No. 89 poz. 800 i rozporządzenie wykonawcze z 25. 11. 1922 (Dz. U. No. 105, poz. 976).

²⁾ A zatem i w sprawach ubogich, albowiem w myśl rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z 1. 7. 1921 r. (Dz. U. No. 64, p. 407) przeszła właściwość Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny co do ziem b. dzielnicy pruskiej na Senat Administracyjny Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

E.

ROZPORZĄDZENIE¹⁾

Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 18 października 1922 r. w sprawie taryfy, według której związki ubogich na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego mają zwracać koszty utrzymania ubogich.

Na podstawie § 30 niemieckiej ustawy o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia z dnia 6 czerwca 1870 r. (Dz. Ust. Związku Północno-Niemieckiego str. 360) i z dnia 30 maja 1908 r. (Dziennik Ustaw Rzeszy Niemieckiej str. 377), tudzież § 35 pruskiej ustawy wykonawczej z dnia 8 marca 1871 r. (Zbiór Ustaw pruskich str. 130), oraz art. 1 i 2 ustęp 1. ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie zniesienia Ministerstwa b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 247) zarządza się co następuje:

§ 1. Wysokość kosztów, które właściwy związek ubogich na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego winien zwrócić innemu związkowi ubogich na tym obszarze za wspieranie ubogich niezdolnych do pracy lub ubogich chorych, ustanawia się bez względu na wiek ubogiego, jak następuje:

- I. Za ubogich, umieszczonych w zakładach publicznych — np. w szpitalach, w zakładach dla ułomnych, w przytuliskach, w ochronkach, dla których istnieją stawki za leczenie, zwraca się koszty według najniższych stawek, przewidzianych w odnośnym zakładzie.

Koszty te obejmują także wydatki za wyżywienie, pielęgnowanie, pomoc lekarską, lekarstwa.

¹⁾ Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej No. 95, poz. 881 z 7 listopada 1922 r.

- II. Za ubogich, leczonych w domu, względnie w zakładach prywatnych zwraca się koszty konieczne za pomoc lekarską, operacje, lekarstwa; oprócz tego zwraca się koszty konieczne za wyżywienie stosownie do zasad wymienionych niżej w punkcie III. Koszty za pomoc lekarską, operację, lekarstwa, oraz koszty za wyżywienie nie mogą przewyższać kosztów, podanych pod liczbą I.
- III. Za wspieranie ubogich, niepodpadających ani pod punkt I ani pod punkt II, zwraca się rzeczywiste koszty utrzymania udowodnione stwierdzonemi rachunkami, przy czem związek ubogich nie może żądać od drugiego związku ubogich zwrotu większych kosztów aniżeli sam ponosi przy wspieraniu potrzebujących pomocy ubogich z własnej gminy.

Kwoty zwracane za utrzymanie nie mogą jednak przewyższać najwyższych stawek, podanych poniżej według następujących trzech klas:

- 1) Do pierwszej klasy należą miasta liczące ponad 25.000 mieszkańców; najwyższa stawka wynosi 18000 mk. miesięcznie czyli 600 mk. za każdą rozpoczętą dobę.
- 2) Do klasy drugiej należą miejscowości liczące od 4000 do 25 000 mieszkańców; najwyższa stawka wynosi 15 000 mk. miesięcznie czyli 500 mk. za każdą rozpoczętą dobę.
- 3) Do trzeciej klasy należą wszystkie inne miejscowości, niezaliczone do rodzaju miejscowości pod 1) i 2) wymienionych; najwyższa stawka wynosi 12 000 mk. miesięcznie czyli 400 mk. za dobę już rozpoczętą.

Przy stwierdzeniu liczby mieszkańców miarodajnym jest ostatni urzędowy spis ludności.

Kwoty wydatkowane na dostarczenie niezbędnej odzieży i bielizny winny być osobno zwrócone, o ile zostaną wykazane rachunkami.

§ 2. Wysokość wsparcia na utrzymanie dla częściowo niezdolnych do pracy ubogich winna wynosić mniej niż stawki, w § 1 wymienione, zależnie od stopnia niezdolności do pracy, stwierdzonej przez lekarza, a najwyżej $\frac{3}{4}$ odnośnych stawek, podanych w § 1 punkt III.

§ 3. Tytułem kosztów pogrzebu winien związek ubogich zwrócić innemu związkowi ubogich rzeczywiste koszty jakie

powstają przy najskromniejszym pogrzebie. Wysokość tych kosztów musi być stwierdzona rachunkami i nie może przenosić wysokości trzykrotnego najwyższego miesięcznego wsparcia, udzielanego ubogim według zasad w punkcie III. § 1 wymienionych.

W miarę wzrostu drożyzny najwyższe stawki za utrzymanie podane w § 1 punkt III, będą ulegały zmianie w %%, którą ogłaszać będzie urząd wojewódzki w dzienniku urzędowym zgodnie z oznaczonym przez Główny Urząd Statystyczny wzrostem przeciętnych kosztów utrzymania.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z mocą obowiązującą od dnia 1 października 1922 r. Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 21 września 1921 r. (Dz. U. M. b. Dz. Pr. Nr. 29 poz. 189).

Minister Pracy i Opieki Społecznej: **L. Darowski.**

F.

TABELA¹⁾

właściwości władz do rozstrzygania w sprawach ubogich w spornem i uchwałowem postępowaniu administracyjnem.

Ustawa o właściwości z 1. 8. 1883 r. (Zb. Ust. Pr. 237) Tytuł VI. Ustawa Rzeszy niemieckiej o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia z 6. 6. 1870 (Dz. U. Rz. n. str. 360) w brzmieniu ustawy z 30. 5. 1908 r. (Dz. U. Rz. n. str. 381). — Pruska ustawa wykonawcza z 8. 3. 1871, (Zb. U. pr. str. 130), Pruska ustawa z 11. 7. 1891 (Zb. U. pr. str. 300).

L. b.	Przedmiot uchwały lub rozstrzygnięcia	Właściwa władza	Środki prawne
1	§ 39 ust. o własc., § 41 ust. Rzeszy. Spory między związkami wspierania ubogich co do wspierania osób potrzebujących pomocy.	Wydział obwodowy ²⁾ (Sporna sprawa)	Odwołanie do Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny ³⁾ . O ile jest przedmiotem sporu organizacja lub miejscowe odgraniczenie związków wspierania ubogich wówczas pozostaje przy rozstrzygnięciu Wydziału obwodowego. ²⁾

¹⁾ Z wydania Biura Najwyższego Sądu Admin. w Berlinie z r. 1911. i dodatku z r. 1913.

²⁾ Obecnie wojewódzki sąd administracyjny.

³⁾ Obecnie do Najwyższego Trybunału Administracyjnego w Warszawie.

L. b.	Przedmiot uchwały lub rozstrzygnięcia	Właściwa władza	Środki prawne
2	§ 56 ustęp 2 ustawy Rzeszy. Spory między związkami wspierania ubogich co do pozostania w miejscu pobytu osoby, która ma być wydalona.	Wydział obwodowy ²⁾ (Sporna sprawa)	Odwołanie do Urzędu Związkowego dla spraw swojszczyzny ⁸⁾ . O ile jest przedmiotem sporu organizacja lub miejscowe odgraniczenie związków wspierania ubogich wówczas pozostaje przy rozstrzygnięciu Wydziału obwodowego. ²⁾
3	§ 58 ustęp 2 ustawy Rzeszy. Spory co do konieczności i rodzaju transportu przy wydalaniu osób potrzebujących pomocy.	Wydział obwodowy ²⁾ miejsca pobytu (sprawa sporna).	ostatecznie
4	§ 40 ustawy o właści. Zatwierdzenie statutów o uregulowaniu opieki nad ubogimi na obszarach dworskich i w zbiorowych związkach wspierania ubogich i zezwolenie na ponowne rozwiązanie zbiorowych związków wspierania ubogich.	Wydział obwodowy ²⁾	ostatecznie
5	§ 40 ustęp 2 ustawy o właści. Ustanowienie statutów (Nr. 4) w razie braku zgody uczestników.	Wydział powiatowy	

L. b.	Przedmiot uchwały lub rozstrzygnięcia	Właściwa władza	Środki prawne
6	§ 31 c. pruskiej ustawy z 11. 7. 1891 r. Spory między miejscowymi związkami wspierania ubogich a obowiązany do pomocy powiatami przy pieczy nad umysłowo chorymi i t. d.	Wydział obwodowy ²⁾ (sprawa sporna)	Odwołanie do Najw. Sądu Admin. ³⁾
7	§ 31 d. pruskiej ustawy z 11. 7. 1891 r. Spory przy uregulowaniu stosunków między krajowymi związkami wspierania ubogich a takimi powiatami miejskimi i wiejskimi i miejscowymi związkami wspierania ubogich, które chcą pieczę nad umysłowo chorymi i t. d. i nadal samodzielnie zatrzymać lub przejąć.	Najwyższy Sąd Administracyjny ³⁾ (Skarga)	
8	§ 41 ustawy o właśc. Zażalenia ubogich z powodu wsparć ubogich.		
	1. na miejscowe związki wspierania ubogich		
	a) o ile jest uczestnikiem miasto liczące więcej niż 10000 mieszkańców,	Wydział obwodowy ²⁾	ostatecznie
	b) w innych wypadkach,	Wydział powiatowy	tak samo

L. p	Przedmiot uchwały lub rozstrzygnięcia	Właściwa władza	Środki prawne
9	2. na krajowe związki wspierania ubogich, o ile się one skła- dają tylko z jednego powiatu. § 42 ustawy o właśc. Zażalenia miejscowych związków wspierania ubogich przeciw krajo- wym związkom wspie- rania ubogich odnośnie do zapomóg jakie należy udzielić tym pierwszym.	Wydział obwodo- wy ²⁾ Rada pro- wincjonal- na ⁴⁾	ostatecznie tak samo
10	§ 43 nr. 1 ustawy o właśc. Sędziowsko rozjemcze lub urzędowo ugodowe postępowanie pośredni- czące między związkami wspierania ubogich.	Wydział powiatowy (miejski)	tak samo
11	§ 43 nr. 2 ustawy o właśc. (art. II i III ustawy prus- kiej z 11. 7. 1891). Spór między a) związkami ubogich a członkami rodziny obowiązanymi do wsparcia osoby po- trzebującej pomocy, b) dito, w razie jeśli chodzi o roszczenie powiatów lub in- nych związków ko- munalnych co do	Wydział powiatowy (miejski) Wydział obwodo- wy ²⁾	ostatecznie ze za- strzeżeniem zwykłej drogi prawa tak samo

⁴⁾ Obecnie Wojewódzka rada administracyjna.

L. b	Przedmiot uchwały lub rozstrzygnięcia	Właściwa władza	Środki prawne
12	kosztów umyślowo chorych itd. (art. I i II pruskiej ust. wyk. z 11.7.1891 r.) § 44 ustawy o właśc. Zażalenia i sprzeciwy co do a) obowiązku udziału w ciężarach opieki nad ubogimi na obszarach dworskich i w zbiorowych związkach wspierania ubogich b) pociągnięcia do ponoszenia lub wymiaru ciężarów krajowych związków wspierania ubogich.	a) Przełożony ob- szaru dworskiego wzgl. przewodniczący repre- zentacji zbiorowego związku wspierania ubogich (Uchwała) b) Naczelnik krajo- wego związku wspierania ubogich	Skarga do wydziału powiatowego w ciągu 2 tygodni, odwołanie do wydziału obwodowego²⁾, rewizja do Najwyższego Sądu Admin.³⁾ Skarga do Wydziału obwodowego²⁾ w ciągu 2 tygodni, rewizja do Najwyższ. Sądu Admin.³⁾

Ustawa z 23. 7. 1912 r. (Zb. U. Pr. str. 195). Przepisy wykonawcze do tego z 5. 8. 1912 (Dziennik Min. dla adm. wewn. str. 228).

13	Art. 1 §§ 1a, 1b, 1c ustawy; Przepisy wyk. do art. 1. liczba II, III. Powzięcie uchwały, na wniosek związku ubogich, który wspiera lub	Wydział pow. (miej- ski) miejsca pobytu wspierane- go lub jego	Wniosek o ustną ro- sprawę w spornem postępowaniu admin. w ciągu dwóch tygo- dni do Wydziału pow. (miejsk.). Odwołanie
----	---	---	---

L. b.	Przedmiot uchwały lub rozstrzygnięcia	Właściwa władza	Środki prawne
	jest obowiązany do zwrotu, co do pomieszczenia osoby, wspieranej z publicznych środków ubogich w jej osobie lub w osobie jej 16 lat jeszcze nie mających dzieci, w publicznym zakładzie pracy lub w zakładzie prywatnym uznanym przez państwo za odpowiedni.	członków rodziny. (Uchwałę wydaje się na podstawie ustnej rozprawy, §§ 52, 115, 116, 119—126 ustawy o og. adm. kr.)	do Wydziału obw. ²⁾ Ostatecznie.
14	Art. 1 § 1e ustęp 2 ustawy. Powzięcie uchwały co do wniosku pomieszczonego o zniesienie uchwały o pomieszczeniu.	Wydział pow. (miejski) który wydał uchwałę o pomieszczeniu.	tak samo
15	§ 17 ustęp 1 ustawy; Przep. wyk. do art. 1 liczba VII. Zarządzenie dostawienia urlopowanego z powrotem na wniosek związku wspierania ubogich.	Przewodniczący Wydziału pow. (miejskiego), który wydał uchwałę o pomieszczeniu. (Rezolucja)	1. Zażalenie w ciągu dwóch tygodni do wydziału obwodowego ²⁾ lub 2. Wniosek o powzięcie uchwały przez Kolegium w ciągu dwóch tygodni i przeciw temu zażalenie stron w ciągu dwóch tygodni do wydziału obwodowego. ²⁾
16	§ 17 ustęp 3 ustawy, przepisy wyk. do art. 1 liczba VII. Rezolucje	Przewodniczący Wydziału	tak samo

L b.	Przedmiot uchwały lub rozstrzygnięcia	Właściwa władza	Środki prawne
	na odrzucone przez związki wspierania ubo- gich wnioski co do urlo- powania pomieszczo- nych po upływie trzech miesięcy od pomieszcze- nia lub od ponownego dostawienia lub od od- rzucenia wniosku o ur- lop.	pow. (miej- skiego) któ- ry wydał uchwałę o pomie- szczeniu.	
17	§ 1h ustawy; przepisy wyk. do art. 1 liczba VI. Zatwierdzenie porządku domowego jaki ma być ułożony dla każdego za- kładu pracy.	Państwo- wa władza nadzorcza nad odno- śnemi za- kładami (Przed pierwszem zatwier- dzeniem należy re- gulaminy domowe przedłożyć ministrowi spraw wewn.)	

G.

USTAWA

o wolności wyboru miejsca zamieszkania z 1. listopada 1867 r.
(Dziennik Ustaw Związku półn.-niem. str. 55).

§ 1. Każda osoba przynależna do *Rzeszy niemieckiej*) ma prawo wewnątrz obszaru *Rzeszy niem.*²⁾):

1. zatrzymywania się lub osiedlenia w każdym miejscu, w którym może się wystarać o własne mieszkanie lub o pomieszczenie;

2. nabywania w każdym miejscu własności ziemskiej wszelkiego rodzaju;

3. wykonywania przemysłu wszelkiego rodzaju w krą-
żeniu albo w miejscu pobytu, względnie osiedlenia się pod
warunkiem przestrzegania ustawowych postanowień obowią-
żujących dla tubylców.

Osobie należącej do *Rzeszy niem.*¹⁾), o ile niniejsza ustawa
nie dopuszcza wyjątków, nie śmie ani zwierzchność jej miej-
sca rodzinnego, ani zwierzchność miejsca w którym chce się
zatrzymać lub osiedlić, czynić przeszkód, ani jej ograniczać
przez nakładanie uciążliwych warunków.

Żadnej osobie przynależnej do *Rzeszy niem.*¹⁾) nie wolno
gwooli jej wyznania religijnego albo braku przynależności kra-
jowej lub gminnej wzbronić pobytu, osiedlenia się, wykony-
wania przemysłu i nabywania własności ziemskiej.

§ 2. Kto dochodzi upoważnień wynikających z przyna-
leżności do *Rzeszy niem.*¹⁾) ma na żądanie dostarczyć dowodu
swej przynależności do *Rzeszy niem.*¹⁾), a o ile podlega władzy

¹⁾ Państwa Polskiego.

²⁾ obszaru w Państwie Polskiem, na którym ta ustawa obo-
wiązuje.

rodzicielskiej lub opiekuńczej dowód zezwolenia ze strony ustawowego zastępcy.

§ 3. Pozostają w mocy przepisy ustaw krajowych dopuszczające możliwość ograniczeń ze strony władzy policyjnej co do pobytu osób ukaranych.

Osobom takim, które podlegają tego rodzaju ograniczeniom co do pobytu w jednym państwie związkowym lub które ukarano w jednym państwie związkowym w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy z powodu powrotnej żebraniiny lub z powodu powrotnego włóczęgostwa, może krajowa władza policyjna wzbronić pobytu w każdym innym państwie związkowym.

Tem samem znosi się osobne ustawy i przywileje poszczególnych miejscowości i obwodów, które zezwalają na ograniczenie pobytu.

§ 4. Gmina jest tylko wówczas upoważniona do nieprzyjęcia osoby świeżo sprowadzającej się, jeśli może udowodnić, iż ona nie posiada dostatecznych sił, aby dla siebie i swoich niezdolnych do pracy członków rodziny uzyskać niezbędne utrzymanie i jeśli takowego nie może opędzić ani z własnego majątku ani też go nie otrzymuje od krewnego obowiązane go do tego utrzymania. Ustawom krajowym pozostawia się ograniczenie tego upoważnienia gmin. Obawa przed przyszłym zubożeniem nie uprawnia zwierzchności gminnej do nieprzyjęcia.

§ 5. Jeśli po sprowadzeniu się objawi się konieczność publicznego wsparcia, zanim osoba świeżo sprowadzająca się nabyła w miejscu pobytu miejsce zamieszkania pod względem wsparcia (prawo swojszczyzny) i jeśli gmina udowodni, iż wsparcie z innych powodów jak z powodu przemijającej niezdolności do pracy stało się koniecznem, wówczas może być wzbroniony dalszy pobyt.

§ 6. Jeżeli w wypadkach, w których przyjęcie albo kontynuowanie pobytu może być wzbronione, jest obowiązek do przejęcia opieki przedmiotem sporu między różnymi gminami jednego i tego samego państwa związkowego, wówczas zapada rozstrzygnięcie według ustaw krajowych. Faktyczne wydalenie z pewnej miejscowości nie może nigdy nastąpić, zanim nie nastąpi oświadczenie przyjęcia ze strony dotyczącej gminy albo przynajmniej tymczasowo wykonalne rozstrzygnięcie co do obowiązku opieki.

§ 7^a). Jeśli w wypadkach w § 5 oznaczonych uczestniczą różne państwa związkowe wówczas postępowanie reguluje się według zawartej w Gottha d. 15 lipca 1857 r. umowy co do wzajemnego zobowiązania do przejęcia osób, które się ma wydalić, jakoteż według późniejszych umów zawartych dla wykonania tej umowy.

Aż do przejęcia ze strony państwa obowiązane jest państwo miejsca pobytu obowiązane do opieki nad osobą, która ma być wydaloną według zasad ustawowo obowiązujących w jego okręgu. Pretensja o zwrot kosztów na ten cel poniesionych, służy wobec kas państwowych, gminnych i innych kas publicznych tego państwa, do którego przynależy potrzebujący pomocy, o ile niema innych umów, jedynie o tyle, o ile opieka nad osobą, która ma być wydaloną trwała dłużej jak trzy miesiące.

§ 8. Gmina nie jest upoważniona do ściągania od osób świeżo sprowadzających się opłat z powodu sprowadzenia się. Ona może ich na równi z innymi mieszkańcami pociągać do ponoszenia ciężarów gminnych. O ile pobyt trwa nie dłużej jak trzy miesiące, wówczas osoby nowo sprowadzające się nie podlegają tym ciężarom.

§ 9. Co powyżej postanowiono co do gmin to obowiązuje w tych miejscowościach, w których ciężar publicznego wspierania ubogich stosownie do statutu organizacyjnego nie spoczywa na miejscowej gminie ale na innych przez ustawę uznanych związkach (komuny dla spraw ubogich), także i co do nich, jakoteż co do tych dominiów, których okręg dominialny nie należy do związku gminnego.

§ 10. Wydanie przepisów o zgłaszaniu osób świeżo sprowadzających się pozostawia się ustawom krajowym z tem, że nie uskutecznienie zgłoszenia może być ukarane tylko karą policyjną, nigdy zaś utratą prawa pobytu (§ 1.).

§ 11. Sam pobyt albo samo osiedlenie się, stosownie do tego, jak na to zezwala niniejsza ustawa, nie tworzy podstawy dla innych stosunków prawnych, mianowicie dla przynależności do gminy, dla prawa miejscowego obywatelstwa, dla uczestnictwa w korzyściach gminy i opiece nad ubogimi. Jeśli jednak według ustaw krajowych nabywa się prawo swojszczyzny (przynależność gminną; miejsce zamieszkania

^a) obecnie bezprzedmiotowy.

pod względem wsparcia) przez pobyt albo osiedlenie się, jeśli ono przez jakiś określony czas trwa bez przerwy, wówczas przepisy te obowiązują nadal.

§ 12. Niedopuszczalnem jest policyjne wydalenie osób przynależnych do *Rzeszy niem.*¹⁾ z miejsca ich trwałego lub przejściowego pobytu w innych wypadkach, aniżeli w wypadkach przewidzianych niniejszą ustawą.

Pozatem ustawa ta nie narusza postanowień o policji obcych.

§ 13. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1868 r.

SKOROWIDZ.

Same liczby oznaczają paragrafy ustawy o miejscu zamieszkania pod wzgl. wsparcia z 30. 5. 1908 r.

Liczby z dodatkiem litery w (np. § 31 w) oznaczają paragrafy ustawy wykonawczej do powyższej ustawy z d. 8. 3. 1871 r.

Liczby z dodatkiem innych liter oznaczają paragrafy innych przepisów umieszczonych w tej książce, a inne litery duże oznaczają poszczególne działy tej książki.

A.

Administracyjna pomoc związkom ubogich, § 38, § 63, § 65 w.

Administracyjna droga dochodzenia praw ubogich § 63 w.

Aresztowanie powodem przerwy wzgl. spoczywanie czasokresu § 12.

B.

Bezdomność, ukaranie §§ 38 w, 39 w.

C.

Choroba, powód do wsparcia pracowników, § 29, — opieka w czasie choroby § 1 w.

Chorzy ubodzy, taryfa, E.

Ciąża, czy jest chorobą § 29.

Czasokres nabycia miejsca zamieszkania pod wzgl. wsparcia, § 10—12.

Czasokres **spoczywania** wskutek udzielonego wsparcia i przerwa na skutek wniosku o przejęcie, §§ 14 i 27.

Czeladnik, pielęgnacja w czasie choroby § 29.

D.

Danina od widowisk na cele ubogich § 74 w.

Deputacja ubogich § 3 w.

dto, przy związkach zbiorowych § 13 w.

Dochodzenie w razie sporu między gminami § 39.

Dom ubogich, umieszczenie § 1 w.

Dom dla starców — utrzymanie obowiązkiem Starostwa Krajowego — Wydziału Powiatowego § 31 e, w.

Domniemany związek wspierania ubogich § 34.

Droga administracyjna rozstrzygnięcie § 38, § 63 w.

Dzieci ślubne, miejsce zam. pod względem wsparcia §§ 18, 19.

Dzieci nieslubne, miejsce zam. pod wzgl. wsparcia § 21.

Duchowa pomoc § 1 w.

E.

Epileptycy: zakładowa opieka § 31 w.

G.

Głuchoniemi: zakładowa opieka
§ 31 w.

I.

Instancje odwoławcze dla ubo-
gich F.

Instancje odwoławcze związków
wspierania ubogich F.

K.

Kary na wolności kosztów związek
wsparcia nie ponosi § 39 w.

Kasa chorych: zwrot kosztów
pielęgnacji ubogich przez od-
nośny związek wspierania ubo-
gich § 29.

Koszty ogólne zarządu § 32 w.

Koszty wspierania ubogich z po-
datków § 70 w.

Koszty wspierania ubogich, wy-
sokość §§ 30, 32.

Koszty umieszczenia w Zakładzie
dla niewidomych § 31 a, w.

Koszty umieszczenia w Zakładzie
dla głuchoniemych § 31 a, w.

Koszty umieszczenia w Zakładzie
umysłowo-chorych § 31 a, w.

Koszty sporu między związkami
wspierania ubogich § 58 w.

Koszty transportu wydalonego
§ 58.

Krajowy związek wspierania ubo-
gich, obowiązek wspierania §§
5, 30, 31.

Krajowy związek, wspomaganie
miejscowych związków wspie-
rania ubogich § 8.

Krajowy związek, wspieranie w za-
stępstwie miejscow. związków
wspierania ub. §§ 5, 8, 30, 30 a,
§ 38 w.

Krajowy związek, przekazanie
tymczasowej opiece § 34 w.

— granice krajowych związków
wspier. ubog. §§ 26 w do 28 w.

— rozdział kosztów powstałych
za wspier. ubogich krajowych
§ 29 w.

— stosunek do miejscowych zwią-
zków wspier. ub. § 7.

— zakładowa opieka § 31 w.

— umieszczenie w zakład. przy-
musowej pracy § 38 w.

— prawa i obowiązki kraj. zwią-
zków ub. § 31 w.

Krewni, — obowiązek zwrotu
kosztów wspier. ub. §§ 61, 63.

— roszczenie o zwrot kosztów od
osób w drodze sądowej § 68 w.

— wykonanie orzeczenia i wspie-
ranie ze strony zobowiązanych,
(rodziny) § 65 w.

L.

Lecznica — umieszczenie § 1 w,
§§ 11, 23.

Lekarska pomoc § 30.

M.

Małżonek — wpływ na miejsce
zamieszkania pod względem
wsparcia żony §§ 15 i 16.

Małżeństwo rozwiedzione, wpływ
na miejsce zamieszkania pod
względem wsparcia dla dzieci
§ 20.

Miejscowy związek wspierania
ubogich, organizacja §§ 3, 4.

— obowiązek stałego lub tym-
czasowego wspierania §§ 28,
30 a.

Miejsce zamieszkania pod wzglę-
dem wsparcia:

— nabycie §§ 9, 10—16.

— utrata §§ 22—24.

Mieszkanie, obowiązek dostar-
czenia § 1 w.

N.

Nabycie miejsca zamieszkania
pod wzgl. wsparcia §§ 9—16.

Nadzór państwowy nad zarządem
spraw ubogich § 25 w

Najwyższy Trybunał Administra-
cyjny D i F.

Niemiec (obecnie obywatel polski) w rozumieniu ustawy § 1.

Nieobecność — utrata miejsca zamieszkania pod względem wsparcia § 24.

Niewidomi — zakładowa opieka § 31, 31 d, w.

O.

Obcokrajowcy — wspieranie § 60, § 64 w.

Obliczenie nabycia i utraty czasokresu odn. do miejsca zamieszkania p. wzgl. wsparcia §§ 10, 22—24.

Obliczenie odnośnie do przerwy i spoczywania §§ 12—14.

Obowiązek zwrotu kosztów wspierania ze strony zw. ub. §§ 28—30 a.

— ustanie § 32 a.

— obowiązek zwrotu ze strony osób trzecich §§ 61, 62, § 65 w.

Obowiązek krajowych związków wspierania ubogich § 31 w.

Obszary dworskie, obowiązki §§ 7 w, 8 w.

Obywatel polski w rozumieniu ustawy § 1.

Oddalenie się dobrowolne § 13.

Odroczenie, wydalenia § 56.

Odzież — dostarczenie § 1 w.

Ojciec — wpływ na m. z. pod względem wsparcia dziecka § 18.

Opilcy — umieszczenie w zakładzie § 1 a, w.

Osiedlenie się § 1, G.

P.

Państwo ponosi koszty transportu do domu pracy przym. § 38 w.

Pogrzeb odpowiedni § 1 w.

— taryfa kosztów pogrzeb. E.

Pobyty, zakaz, koszty § 34.

Podatki podstawą wymiarów kosztów wspier. ubogich § 70 w.

Policyjna pomoc związkom ubogich § 63.

Potrzeba pomocy — pojęcie §§ 1, 2, 28; § 1 w, § 4 G.

Powrót do m. z p. wzgl. wsparcia § 25.

Praca — wskazanie jej § 1 w.

Pretensje związku wsparcia ubogich do osób trzecich §§ 61, 62 § 65 w.

Protokółarne przesłuchanie osób dla celów wsparcia § 34.

Przedstawienie pretensji i zwrot kosztów wsparcia § 30 a.

Przejęcie, obowiązkiem związku wspierania ubogich §§ 31, 32.

Przejęcie ubogiego z zagranicy § 33, § 37 w.

Przeniesienie urzędnika, wojskowego i t. p. § 26.

Przeprowadzka, wpływ na m. zam. p. zw. wspier. ubogich §§ 11, 23.

Przerwa pobytu 1-rocznego czasokresu §§ 13, 14.

Przesłuchanie do protokołu mającego się wspierać § 34.

Przymusowa praca zakładowa §§ 1. a, w, 1 d, w i 38 w.

Przymusowe nakładanie obowiązku alimentacji ubogich krewnych § 65 w.

Przytułek § 1 w.

R.

Robotnik — termin przeprowadzki § 11.

Rodzice, obowiązek wspierania ubogich członków rodziny § 65 w.

Rozdział kosztów na publiczne zw. wspierania ubogich § 70 w.

Rozwód, wpływ na prawa ubogich dla żony § 16.

— dla dzieci § 20.

S.

Sądowa droga dochodzenia roszczeń co do zwrotów kosztów wsparcia § 68 w.

Sędzia rozjemczy lub polubowny w sporach między związkami wspierania ubogich § 60 w.

Śludzy — wspieranie ich § 61.

Śłużba wojskowa a samowolny wybór miejsca zam. § 26.

Spoczywanie czasokresu nabycia uprawnień z ustawy o miejscu zamieszkania pod względem wsparcia §§ 10—12 i § 14.

— przez wsparcie lub wniosek na przejęcie § 26.

Spory między związkami wspierania ubogich § 37, § 53 i F.

Spory między związkami a Wydziałem powiatowym § 31c w. F.

— władze rozstrzygające w I instancji §§ 38, 55.

— — w II instancji § 52.

— w sprawie wspierania ubogich kraj. §§ 39 i 41.

Stanowisko w gminnym związku wspierania ubogich, obowiązek przyjęcia § 4 w.

Starcy, opieka § 31. e, w.

Statut związku wsp. ub. na obszarze dworskim, ustanowienie § 8 w—10 w.

Świadczenia — rozmiary § 1 w.

T.

Tabela kompetencji pod F.

Taryfa zwrotu kosztów wspierania ubogich § 30, § 35 w. i E.

Transport, koszty §§ 58, 59.

Tymczasowe wspieranie §§ 28, 30.

U.

Ubogi — definicja § 69 w, krajowy § 5.

Uchwała pisemna o obowiązku wspierania § 40.

Uchwały, wykonanie § 1 d. w.

Uczestnictwo w kosztach wspierania w Zakładach dla umysłowo-chorych, niewidomych itd. § 31 a, w, 31 d, w, 1 b, w.

Umieszczenie w zakładzie pracy § 1 a, w — 1 i w.

Umysłowo-chorych niesamowolność w wyborze miejsca zamieszkania pod względem wsparcia §§ 12, 24.

Urlop z zakładu pracy § 1 e w.

Urząd związkowy dla spraw swojszczyzny §§ 41—48, 52, § 59 w i F.

Urzędnicy, zmiana miejsca pobytu a prawo do wsparcia § 23.

W.

Właściwość władz w sprawach ubogich, tabela F.

Wiek 16 lat, niezbędny do samodzielnego uzyskania prawa ubogich § 10.

Więźniowie, nabycie i utrata m. zamieszk. §§ 12, 24.

Włóczęgostwo §§ 3, 4 G.

Wojewódzka rada administracyjna decyduje o wysokości zapomogi dla związku wsp. ubogich § 36 w.

Wojewódzki sąd administracyjny. F.

Wolność wyboru miejsca zamieszkania § 12 G.

Wsparcie — pretensje ubogiego, tylko na drodze admin. § 63 w.

Wspieranie — konieczność tymczasowego wspierania przybyśza § 28, § 5 G.

— sposób i rozmiary §§ 1, 8, 29 w, obcokrajowców § 60, § 64 w.

— z innych tytułów § 61.

Wstręt do pracy § 38 w, § 1 a, w.

Wstrzymanie wydalenia przybyśza §§ 55, 56.

Wydatki z tytułu sporów między związkami wspierania ubogich § 58 w.

Wykluczenie, wydalenie przybyśza § 55, § 5 G.

Wykonanie orzeczeń w sprawie sporów związków wspierania ubogich w drodze administr. §§ 53, 57, 58.

— w sprawach obowiązku osób trzecich § 65 w.

Wyznanie — równouprawnienie § 1 G.

Wzbronienie pobytu w gminie § 5 G.

Wzbranianie się przyjęcia stanowiska w zarządzie wspierania ubogich § 5 w.

Z.

Zapomoga dla niezamożnych związków wspierania ubogich §§ 8, 59, § 36 w.

— na koszt zakładowego leczenia § 31 a, w.

Zakłady pracy przymusowej § 1 b, w. — 1 f, w.

Zażalenie ubogich tylko w drodze admin. § 63 w.

Zbiorowe związki wspier. ubogich § 11. w, 15 w.

Zgłaszanie pretensji gminy o zwrot lub przyjęcie ubogich § 34, 35.

Związek wspierania ub. organizacja § 2 w, § 9 w, 10 w.

Zwrot kosztów wspierania ub. § 30.

Zwrot świadczeń od osób trzecich § 62, 63, § 65 w, 68 w.

Żebractwo § 3 G.

Żona — jej miejsce zamiesz. pod wzgl. wsparcia, pochodne § 9.

— samoistne § 17.

— rozwiedziona, separowana § 16.

— ślubna §§ 15, 17.

